

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av vattenlagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att vissa av vattenlagens stadganden om rättegångsförfarandet ändras. Då rättegångsbalkens stadganden om rättegång i tvistemål i allmän underrätt har reviderats, bör också vattenlagens stadganden om förfarandet ändras och förfarandet vid vattendomstolarna i behövlig omfattning för-
enhetligas med det nya förfarandet vid de

allmänna underrätterna, tingsrätterna. Genom detaljerade stadganden om förfarandet vill man säkerställa att förfarandet i alla vattendomstolar reformeras på ett enhetligt sätt.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som de ovan nämnda ändringarna av rättegångsbalken, dvs. den 1 december 1993.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	1. Lagförslaget	6
1. Nuläge och de föreslagna ändringar	3	2. Ikraftträdande	19
2. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar	5	LAGTEXT	20
3. Beredning av propositionen	5	Lag om ändring av vattenlagen	20
4. Andra omständigheter som inverkat på propositionen	5	BILAGA	28
DETALJMOTIVERING	6	Paralleltext	28

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

I 14 kap. vattenlagen ingår allmänna stadganden om förfarandet, i 15 kap. stadgas om vattendomstolarna, i 16 kap. om behandlingen i vattendomstol och i 17 kap. om sökande av ändring. Stadgandena i 16 kap. vattenlagen om behandlingen i vattendomstolen är uppdelade i fyra avsnitt som gäller ansökningsärenden, vilka i äldre paragrafer benämns ansökningsmål, samt tvistemål, brottmål respektive be-

svärsärenden. Kapitlet har strukturerats så att stadgandena om behandlingen av ansökningsärenden är mest detaljerade. Då det gäller förfarandet i tvistemål och brottmål hänvisas sedan till dessa detaljerade stadganden angående ansökningsärenden. Detta sätt att utforma kapitlet har en delförklaring i att största delen av de mål som behandlas i vattendomstolen är ansökningsärenden och endast en liten del är tvistemål eller brottmål.

Mål och ärenden som avgjorts i vattendomstolarna

År	1987	1988	1989	1990	1991
Ansökningsärenden	644	680	738	710	652
Tvistemål	21	25	21	21	17
Brottmål	3	5	2	2	1
Besvärsärenden	122	128	113	114	91
Handräkningsärenden	52	45	67	64	82
Fiskeärenden	1	1	5	0	0
Underställning	0	8	0	8	2
Sammanlagt	843	892	946	919	845

I lagar av den 22 juli 1991 (1052—1066/91) finns stadgandena om det nya rättegångsförfarandet i tvistemål i allmän underrätt, tingsrätten. Lagarna träder i kraft den 1 december 1993 genom lagen om ikraftträdande av de lagar som hänför sig till underrättsreformen (1417/92). Enligt dessa lagar uppdelas av tvistemål i skriftlig och muntlig förberedelse samt muntlig huvudbehandling. Stadgandena om rättegång i vattendomstolarna i tvistemål borde bringas i överensstämmelse med de nya stadgandena om förfarandet i tingsrätterna. Eftersom vattendomstolen är en specialdomstol har man ansett det ändamålsenligt att de viktigaste stadgandena om förfarandet ingår i vattenlagens stadganden om rättegångsförfarandet. På detta sätt kan man säkerställa att förfarandet vid de olika vattendomstolarna blir enhetligt. Stadgandena i vattenlagen föreslås också bli kompletterade med en hänvisning till stadgandena om förfarandet i tingsrätten.

Det föreslås att 16 kap. skall ändras så att ett förfarande motsvarande det rättegångsförfarande som skall införas i tingsrätten införs i 16 kap. bland stadgandena om förfarandet i tvistemål. Stadgandena om av ansökningsärenden föreslås bli ändrade på det sätt som deras

särart kräver. I stadgandena om av brottmål föreslås endast vissa formella ändringar som förutsätts av de övriga delarna av förslaget. Först i det skedet då det blir aktuellt att reformera behandlingen av brottmål i tingsrätterna kommer stadgandena i 16 kap. vattenlagen om av brottmål att ändras till övriga delar.

Det finns också ett samband mellan vattenlagens stadganden om förfarandet och utvecklandet av de allmänna stadgandena om förvaltningslagskipning. Om det blir aktuellt att stifta en allmän lag om förvaltningsprocessen sker detta dock först efter underrättsreformen. De ändringar som behövs i vattenlagen på grund av underrättsreformen kan inte bli liggande i väntan på ett sådant skede. Förhållandet mellan vattenlagens stadganden om förfarandet och de allmänna förvaltningsprocessstadgandena måste således utredas i ett annat sammanhang.

Stadgandena om beslutförhet i 15 kap. 2 § föreslås bli förtydligade. På samma sätt som i samband med revideringen av förfarandet i de allmänna underrätterna, föreslås det att också stadgandena om vattendomstolens beslutförhet skall reformeras så att beslut som fattas i

vattendomstolen, oberoende av i vilken sammansättning det sker, är vattendomstolens beslut. Därmed gör man inte längre i lagen skillnad mellan avgöranden av vattenrättsdomaren och av vattendomstolen.

I vattendomstolen görs i ansökningsärenden, tvistemål och brottmål flera avgöranden som har att göra med förberedelsen av handlingen innan saken egentligen behandlas. Enligt den gällande lagen fattas en del av dessa avgöranden i vattendomstolen av vattenrättsdomaren ensam och en del fattas i vattendomstolen i fulltalig sammansättning. Till 15 kap. 2 § vattenlagen föreslås ett nytt 4 mom. där det koncentrerat med hjälp av ett hänvisningsstadgande anger i vilka förberedande åtgärder vattendomstolen är beslutför endast med ordförande eller en ledamot. I samma 4 mom. föreslås också bli stadgat att innan beslut om en förberedande åtgärd fattas skall ordföranden och ledamoten vid behov förhandla med vattendomstolens övriga ledamöter. Det föreslås att ett nytt 5 mom. som skall fogas till samma paragraf skall innehålla ett stadgande om att det i arbetsordningen kan förordnas att vattendomstolens sekreterare skall sköta de förberedande åtgärder som nämns i nämnda 4 mom.

Genom de stadganden som nu föreslås bli ändrade vill man förenhetliga de begrepp som gäller rättegångsförfarandet och ingår i 16 kap. vattenlagen med de begrepp som införs i fråga om tvistemål vid tingsrätterna. I tvistemål skall det enligt förslaget t.ex. införas stadganden om förberedelse och huvudförhandling. Avgörandet i huvudsaken i tvistemål och brottmål skall enligt förslaget kallas dom. Den inlaga som enligt den gällande lagen inleder rättegången i tvistemål föreslås bli kallad stämningsansökan.

Då det gäller ansökningsärenden föreslås inga nya uttryckliga stadganden om huvudförhandling. Detta beror på att det också i framtiden är ändamålsenligt att behandla en stor del av ansökningsärendena genom skriftlig förhandling på basis av handlingarna. I ett ansökningsärende gäller den muntliga förhandlingen ofta bara en del av ärendet och därför kunde det lätt uppstå missförstånd om man i fråga om den muntliga förhandlingen i ansökningsärende införde begreppet huvudförhandling.

Förutom att avgörandet i huvudsaken i brottmål och tvistemål enligt förslaget skall kallas dom, stadgas i kapitlet också om vilket

rättegångsmaterial som vattendomstolen kan beakta då den avgör målet. Då det gäller ansökningsärenden föreslås det i 16 kap. 25 § att man i vattendomstolens beslut får beakta all tillgänglig utredning som påverkar saken. Då det gäller tvistemål föreslås i 41 f § att då huvudförhandling har hållits i målet får i domen beaktas endast det rättegångsmaterial som har framlagts vid huvudförhandlingen och vid en synförrättning. Då målet avgörs på basis av handlingarna får det rättegångsmaterial som ingår i dessa beaktas.

Reformen av rättegångsförfarandet i tvistemål i allmän underrätt karakteriseras av begreppen muntlig, omedelbar och koncentrerad behandling. Då rättegångsförfarandet i vattendomstolarna reformeras föreslås det att stadgandena om muntlig förhandling i ansökningsärenden och tvistemål inte skall följa samma mönster. Enligt 16 kap. 13 § vattenlagen skall muntlig förhandling i ett ansökningsärende hållas, om muntlig bevisning skall upptas i ärendet eller om sakens utredning det av någon annan anledning kräver. Då det gäller muntlig förhandling hänvisas det till stadgandena i samma kapitel om huvudförhandling i tvistemål i vattendomstolen.

Då det gäller tvistemål föreslås stadganden om muntlig förhandling ingå i 16 kap. 39 a § (förberedelse) och 41 d § (huvudförhandling). I 16 kap. 42 a § 1 mom. hänvisas dessutom till stadgandena om förfarandet i tvistemål i tingsrätten. Enligt denna hänvisning är huvudregeln både vid förberedelsen och vid huvudförhandlingen i tvistemål i vattendomstolen att förhandlingen skall vara muntlig. Från denna huvudregel föreslås ett avsteg i 39 a §, såtillvida att parterna vid den muntliga förberedelsen kan hänvisa till sina tidigare inlämnade skrivelser och till annat skriftligt rättegångsmaterial. Härvid skall de dock kortfattat muntligt redogöra för innehållet i det skriftliga materialet. I fråga om huvudförhandlingen i tvistemål ingår ett motsvarande stadgande i 41 d § 2 mom. Där sägs att i syfte att utreda tekniska frågor och motsvarande frågor får parterna hänvisa till skriftligt rättegångsmaterial genom att muntligt kortfattat redogöra för innehållet i materialet till de delar som de hänvisar till detta.

Att huvudförhandlingen skall vara koncentrerad framgår av 16 kap. 41 e § 1 mom., som motsvarar 5 § 2 mom. i samma kapitel i den gällande lagen. Enligt momentet får huvud-

förhandlingen inte skjutas upp om inte viktiga skäl kräver det.

Att skall vara omedelbar, dvs. att målet kan avgöras endast av en sådan ledamot av vattendomstolen som har deltagit i hela , framgår av 2 mom. i nämnda 41 e§. Där sägs att ny huvudförhandling skall hållas i målet, om nya ledamöter efter uppskov deltar i av målet. Att ny huvudförhandling skall hållas innebär att målet i sin helhet skall behandlas på nytt.

På samma sätt som vid reformen av rättegångsförfarandet i tvistemål i tingsrätten föreslås att också av tvistemål i vattendomstolen uppdelas på en skriftlig eller muntlig förberedelse och en huvudförhandling.

Enligt 14 kap. 8 § vattenlagen har de handlingar som skall inlämnas till vattendomstolen eller vattenöverdomstolen kunnat lämnas in till vattendomstolen i fråga med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om översändande av handlingar (74/54). Stadgandet om insändande av handlingar föreslås bli ändrat så att det stämmer överens med de stadganden som följs vid de allmänna domstolarna.

Då det gäller delgivning gäller inom vattendomstolen för ansökningsärenden och tvistemål rätt detaljerade stadganden som i viss mån avviker från varandra. Stadgandena om delgivning har då det gäller tingsrätterna i fråga om både ansökningsärenden och tvistemål ändrats så att domstolen enligt huvudregeln har hand om delgivningen. Dessutom får tingsrätterna möjlighet att utnyttja både stämningssdelgivning och postförsändelse, antingen mot delgivningskvitto av den som mottagit delgivningen eller genom delgivning mot mottagningsbevis. Stadgandena om delgivning i tvistemål vid vattendomstolarna föreslås bli förenhetligade med de stadganden om delgivning som gäller i fråga om tingsrätten.

För ansökningsärenden som behandlas vid vattendomstolarna föreslås inga ändringar i delgivningsstadgandena därför att ansökningsärendenas särart kräver att specialstadgandena för dem förbli i kraft i oförändrad form.

Största delen av de ändringar som nu föreslås i vattenlagen gäller rättegångsförfarandet i vattendomstol i ansökningsärende och tvistemål. Till övriga delar är de ändringar som föreslås i lagen endast tekniska och en följd av andra delar av förslaget.

2. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

Propositionen har varken ekonomiska eller organisatoriska verkningar.

3. Beredningen av propositionen

Det förslag som ingår i propositionen har beretts vid justitieministeriet som tjänstearbete. Utlåtanden om det förslag som legat till grund för propositionen sändes på remiss till alla vattendomstolar, vattenöverdomstolen, högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen och miljöministeriet. I de flesta utlåtanden har man förhållit sig positivt till förslaget. I utlåtandena finns flera detaljerade anmärkningar som avsevärt har påverkat innehållet i förslaget.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionen

Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (människorättskonventionen, FördrS 19/90) har internationellt trätt i kraft den 3 september 1953. För Finlands del trädde konventionen i kraft den 10 maj 1990. Finland har i samband med deponeringen av ratificeringsinstrumentet gjort ett förbehåll rörande muntlig förhandling till konventionen, bl.a. i fråga om förfarandet i vattenöverdomstolen med hänvisning till 15 kap. 23 § vattenlagen och i fråga om vattendomstolarna med hänvisning till 16 kap. 14 och 39 §§ vattenlagen.

Propositionen innehåller inget förslag om revidering av rättegångsförfarandet i vattenöverdomstolen. Därmed saknar propositionen betydelse då det gäller behovet av förbehållet om förfarandet i vattenöverdomstolen. I samband med att förfarandet i hovrätterna kommer att reformeras och förvaltningslagskipningen att regleras genom den förvaltningslagskipningslag som är under beredning, kommer också frågan om rättegångsförfarandet i vattenöverdomstolen att tas upp på nytt.

Då det gäller förfarandet i vattendomstol måste behovet av förbehållet bedömas på nytt när förslaget har genomförts. I propositionen föreslås för det första en ändring av 16 kap. 39 §, till vilken det hänvisas i förbehållet. När det förslag som ingår i propositionen har

genomförts kommer man i vattendomstolarna att i tvistemål hålla en muntlig huvudförhandling där målet avgörs.

Däremot förslås det inte någon ändring i 16 kap. 14 § vattenlagen, till vilken det också hänvisas i förbehållet. Enligt denna 14 § skall i ansökningsärenden efter syneförrättning hållas en muntlig förhandling, om de påminnelser, yrkanden eller anmärkningar som gjorts med anledning av syneinstrumentet ger anledning därtill eller om vattendomstolen finner det nödvändigt. Där emot skall stadgandena i 13 § om muntlig förhandling revideras. Dessa stadganden skall också gälla sådan muntlig förhandling som avses i 14 §. Då det gäller ansökningsärenden som behandlas i vattendomstol måste det för det första konstateras att de i regel har samband med det tillståndsför-

farande som regleras i vattenlagen och som vanligen inte i andra länder, åtminstone inte i första behandlingsinstans, är en domstolssak, och därför gäller artikel 6 stycke 1 i människorättskonventionen uppenbarligen i allmänhet inte dessa ärenden.

Därtill bör det konstateras att det i den 14 § som det hänvisas till är frågan om en muntlig förhandling som äger rum efter en redan muntligen förrättad syn. Egentligen har det inte ens varit befogat att i förbehållet hänvisa till denna 14 §.

I varje händelse föreslås det i propositionen att 16 kap. 13 § om muntlig förhandling i ansökningsärenden skall förtydligas så att det i ansökningsärenden skall hållas muntlig förhandling, om muntlig bevisning skall upptas eller om sakens utredning det annars kräver.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

14 kap. Allmänna stadganden om förfarandet

8 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om hur handlingar kan sändas in till vattendomstolen och vattenöverdomstolen. Där hänvisas till lagen den 26 februari 1954 om översändande av handlingar (74/54). Detta stadgande föreslås bli ändrat för att motsvara 9 kap. 3 § rättegångsbalken (1052/91) som gäller insändande av handlingar till tingsrätten.

I paragrafen föreslås att handlingar som enligt denna lag skall inlämnas till vattendomstolen och vattenöverdomstolen kan sändas med posten eller genom bud, med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

15 kap. Vattendomstolar

2 §. Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat så att antalet ledamöter i vattendomstolen inte längre bestäms i arbetsordningen utan genom förordning. Genom förordning skall likaså utfärdas närmare bestämmelser om vattenrättsingenjörernas och vattenrättslimnologernas deltagande i av mål, beroende på deras art.

Den föreslagna ändringen är nödvändig därför att vattendomstolarna i framtiden uppenbarligen själva kommer att fastställa sina arbetsordningar. Andra behövliga bestämmelser om behandlingen av mål och verksamheten vid vattendomstolen utfärdas även i fortsättningen i arbetsordningen. Där kan t. ex. ingå bestämmelser om hur det fastslås vem som sköter de i 4 mom. nämnda förberedande åtgärderna.

Till paragrafen föreslås bli fogad ett nytt 4 mom. om när vattendomstolen är beslutför med bara ordföranden eller en annan ledamot i enlighet med arbetsordningen. I den gällande vattenlagen ingår flera stadganden enligt vilka beslut om behandlingen fattas av vattenrättsdomaren. Dessa stadganden gäller närmast åtgärder för förberedande av den egentliga behandlingen. Då man reviderat stadgandena om de allmänna domstolarnas beslutförhet har man ansett att också sådana avgöranden som en domare fattar ensam i domstolen utgör avgöranden som fattats av domstolen i fråga. I denna proposition föreslås det att man då det gäller stadgandena om vattendomstolens beslutanderätt inför ett motsvarande arrangemang.

I momentet föreslås ingå en förteckning över de lagrum i fråga om vilka vattendomstolen är beslutför också med endast ordförande eller en annan ledamot i enlighet med arbetsordningen.

En annan ledamot skall således kunna besluta om de åtgärder som nämns i momentet i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen. I denna sammansättning är vattendomstolen beslutför närmast endast då det gäller beslut om åtgärder för förberedande av .

En del av de hänvisningar som föreslås ingå i momentet motsvarar i sak den gällande lagen, när denna stadgar att en viss fråga avgörs av vattenrättsdomaren. En del av hänvisningarna är sådana att det enligt dem föreslås att beslutanderätten för vattendomstolen i fulltalig sammansättning skall överföras på vattendomstolens ordförande.

Till det första slaget av hänvisningar, där ändringen bara är formell, hör följande:

16 kap. 2 §, som gäller avvisande av ansökningen i ett ansökningsärende, om ärendet uppenbarligen inte ankommer på vattendomstolen, 3 §, som gäller en uppmaning att komplettera ansökan i ett ansökningsärende, 10 § 3 mom., som gäller beslut om förlängning av den tid som utsatts med stöd av 9 §, 33 § 3 mom., som gäller beslut om vilka bilagor till stämningsansökan som kan inlämnas i ett exemplar, 34 § 1 mom., som gäller avvisande av stämningsansökan om denna på ett väsentligt sätt är bristfällig eller om målet inte ankommer på vattendomstolens prövning, 35 §, som gäller utfärdande av stämning, 45 § 2 mom., som gäller beslut om muntlig förhandling och om kallande av parterna till muntlig förhandling i brottmål, 46 §, som gäller delgivning av målsägandens åtalsskrift till åklagaren och beslut om åtgärder för inledande av förhandling med anledning av denna skrift, 47 §, som gäller beslut om verkställande av polisundersökning och 17 kap. 2 § 1 mom., som gäller delgivning av besvär till motparten eller till någon annan part.

Sådana hänvisningsstadganden genom vilka beslutanderätten i vattendomstolens fulltaliga sammansättning föreslås bli överförd på domstolens ordförande är 16 kap. 34 § 2—4 mom., som gäller uppmaning att komplettera stämningsansökan, 37 §, som gäller fortsättande av förberedelsen skriftligt eller muntligt, 39 §, som gäller beslut om till vilka delar det skall hållas muntlig förberedelse och vem som skall kallas till den muntliga förberedelsen. Enligt förslaget kan t.ex. någon annan ledamot av vattendomstolen fungera som ordförande för den muntliga förberedelsen i ordförandens ställe.

Innan ordföranden eller en ledamot beslutar

om sådana förberedande åtgärder som nämns i momentet är det ofta ändamålsenligt att han förhandlar om saken med en annan ledamot av vattendomstolen. Därför föreslås att i momentet intas ett stadgande om en sådan förhandling.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 5 mom. enligt vilket vattendomstolens sekreterare i arbetsordningen kan förordnas att utföra de förberedande åtgärder som avses i 4 mom. På samma sätt som ordföranden och ledamöterna skall också sekreteraren förhandla med vattendomstolens ledamöter innan beslut om åtgärderna fattas. I detta syfte ingår här en hänvisning till 4 mom.

13 §. I paragrafen föreslås ingå än hänvisning om att stadgandena om tingsrätt i tillämpliga delar skall iaktas i fråga om vattendomstolen, om inte något annat stadgas eller bestäms i denna lag eller med stöd av den.

I den gällande 13 § stadgas för det första att på vattendomstolen skall tillämpas vad som gäller om allmän underrätt. Där sägs också att detsamma gäller för rättegång vid vattendomstolen. I den föreslagna 13 § ingår ingen motsvarande hänvisning i fråga om förfarandet. Detta beror på att man då det gäller ansökningsärenden enligt förslaget i lagen skall ta in uttömmande stadganden om förfarandet i vattendomstolen. En hänvisning till förfarandet i allmän underrätt föreslås ingå bara i samband med stadgandena om förfarandet i tvistemål och brottmål.

Eftersom de allmänna underrätterna, dvs. häradsrätterna och rådstuvurätterna, med stöd av den lag om ändring av rättegångsbalken som riksdagen godkänt den 27 mars 1987 skall förenhetligas till tingsrätter, föreslås att hänvisningen till de allmänna underrätterna i denna paragraf ändras så att hänvisningen avser tingsrätten.

Hänvisningen till stadgandena om tingsrätten innebär bl. a. att i fråga om vattendomstolen och vattenrättsdomarna i tillämpliga delar gäller vad som stadgas om tingsrätt och domare i tingsrätten.

I paragrafens gällande 1 mom. ingår därtill ett stadgande beträffande utslag om en invändning angående rättegången. I det gällande 2 mom. finns då det gäller omröstning i vattendomstol ett hänvisningsstadgande enligt vilket angående omröstning i vattendomstol gäller vad som stadgas om omröstning i kollegial domstol. Paragrafens 2 mom. föreslås bli upp-

hävt och stadgandena i 1 mom. beträffande beslut om invändning angående rättegången och i 2 mom. beträffande omröstning föreslås bli överförda till en ny 51 § som fogas till 16 kap.

14 §. Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrad på samma grund som 2 § så att det inte längre i arbetsordningen utan genom förordning bestäms om det sätt på vilket de lagfarna vattenöverdomstolsråden och de vattenöverdomstolsråd som företräder sakkunskap på olika områden skall delta i behandlingen av mål och ärenden beroende på deras art.

Paragrafens 4 mom. föreslås bli ändrad på samma grund som 2 mom. så att inte längre i arbetsordningen utan genom förordningen bestäms när vattenöverdomstolen kan utöva sin verksamhet på två eller flera divisioner.

16 kap. Vattenmålens handläggning i vattendomstolen

2 §. I denna paragraf föreslås en sådan ändring som behövs på grund av det hänvisningsstadgande i 15 kap. 2 § 2 mom. som förklarats ovan, så att här nämns vattendomstolen i stället för vattenrättsdomaren.

3 §. Den gällande paragrafen innehåller ett stadgande om uppmaning att komplettera ansökningshandlingarna, om vattenrättsdomaren innan vattendomstolen behandlat saken finner den utredning som fogats till ansökningshandlingarna bristfällig eller att det behövs en särskild tilläggsutredning eller om ansökningshandlingarna behövs i flera exemplar än tre. Enligt den gällande paragrafen är påföljden om uppmaningen inte följs att saken lämnas därhän.

Paragrafen föreslås bli ändrad så att saken avskrivs om en bristfällig ansökan inte har kompletterats, men endast i det fall att bristfälligheten gäller någonting annat än det antal handlingar som lämnats in. Om ansökan är bristfällig på det sättet att den inte har inlämnats i tillräckligt många exemplar, skall sökanden enligt förslaget uppmanas att inom utsatt tid inlämna de exemplar som saknas. Om sökanden inte följer uppmaningen, skall de behövliga kopiorna enligt förslaget framställas i vattendomstolen på sökandens bekostnad. Det föreslås också i momentet att om en karta, ritning eller någon annan handling är svår att kopiera behöver domstolen inte kopiera den. Därvid skall en part till vilken handlingarna i

övrigt delges underrättas om att handlingen hålls tillgänglig för honom i domstolens kansli.

I paragrafen föreslås också en sådan ändring som förutsätts av den ovan nämnda ändringen av hänvisningen i 15 kap. 2 § 2 mom., enligt vilken här skall nämnas vattendomstolen och inte vattenrättsdomaren.

10 §. Paragrafens 3 mom. föreslås bli ändrad på grund av 2 § 2 mom. i samma kapitel, så att här nämns vattendomstolen och inte vattenrättsdomaren.

13 §. I 1 mom. stadgas om när man i vattendomstolen i ett ansökningsärende skall hålla muntlig förhandling och när man i ärendet i de situationer som nämns i momentet skall hålla synförrättning enligt 5 §.

Stadgandet i det gällande 1 mom. om förordnande av synförrättning i enlighet med 5 § föreslås ingå i en ny 13 a §.

I 1 mom. i denna paragraf föreslås ett stadgande om när det skall hållas muntlig förhandling. Sådan skall hållas om muntlig bevisning skall upptas i saken eller om sakens utredning av någon annan anledning kräver det.

I de gällande 2 och 3 mom. stadgas om kallelse till muntlig förhandling. Motsvarande stadganden föreslås bli intagna i en ny 13 b §.

I 2 mom. föreslås ingå en hänvisning till stadgandena om huvudförhandlingen i tvistemål. Därmed skall i fråga om muntlig förhandling i ansökningsärenden i tillämpliga delar iakttas vad 41 a § 1 mom., 41 b § 1 och 2 mom., 41 d § och 41 e § 1 mom. stadgas om huvudförhandling i tvistemål i vattendomstol.

Frågan om var den muntliga förhandlingen skall hållas regleras i den nya 41 a § 1 mom.

Enligt den nya 41 b § 1 mom. skall den som förordnas att infinna sig till förhandlingen personligen inkallas vid vite. Enligt 2 mom. i samma paragraf kan muntlig förhandling hållas även om en part är frånvarande. Enligt 3 mom. får vid huvudförhandlingen tredskodom inte meddelas.

Enligt den nya 41 d § skall ordföranden eller någon annan ledamot när förhandlingen inleds kortfattat redogöra för ansökan och för de yrkanden som framställts i saken. Enligt paragrafen får parterna vid den muntliga förhandlingen, för att utreda tekniska frågor och motsvarande frågor, hänvisa till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kortfattat redo-

göra för innehållet till de delar som de hänvisar till detta material.

Enligt den nya 41 e § får den muntliga förhandlingen inte skjutas upp utan viktiga skäl. I så fall skall tid och plats för den fortsatta förhandlingen enligt 1 mom. meddelas i uppskavsbeslutet. Efter uppskovet skall huvudförhandlingen enligt momentet fortsätta där den avslutades före uppskovet.

Enligt den nya 42 § 1 mom. skall vid rättegång i tvistemål i vattendomstolen i tillämpliga delar iaktas de stadganden som gäller för tingsrätten, om inte något annat stadgas eller bestäms i denna lag eller med stöd av den. Ett motsvarande stadgande ingår i 15 kap. 13 § 1 mom. i den gällande lagen. Enligt den föreslagna hänvisningen gäller därmed i tillämpliga delar följande kapitel i rättegångsbalken: 5 kap. om väckande av talan och förberedelse i tvistemål, 6 kap. om huvudförhandling i tvistemål, 9 kap. om rättegångsskrifter, 11 kap. om delgivning i rättegång och stämning i brottmål och 17 kap. om bevisning.

I 17 kap. rättegångsbalken ingår bl.a. stadganden om när bevisning kan tas upp utom huvudförhandlingen och om att bevisningen i så fall kan tas upp också vid en annan underrätt. Enligt 2 mom. i den 42 a § till vilken det hänvisas i paragrafen kan vattendomstolen med stöd av de lagrum som nämns i 17 kap. 8 a § 1 mom. besluta att bevisning kan tas upp utom huvudförhandlingen t.ex. även i tingsrätten. I 17 kap. rättegångsbalken ingår stadganden om hur bevisning skall tas upp i en annan domstol (8 c och 8 d §§), om när bevisning som upptagits utom huvudförhandlingen skall tas upp på nytt vid huvudförhandlingen (8 e §) samt om när bevis som tagits upp i en parts frånvaro skall upptas på nytt när parten är närvarande (9 §). Dessa stadganden skall i tillämpliga delar iaktas också då bevisning har upptagits utom huvudförhandlingen i vattendomstol.

Enligt 42 a § 3 mom. gäller beträffande ersättning som skall betalas till vittnen och sakkunniga vad som stadgas i 21 kap. 9 § rättegångsbalken.

Såsom ovan har konstaterats föreslås att det gällande stadgandet om kallelse i det nuvarande 3 mom. överförs till den nya 13 b § 2 mom.

13 a §. I denna paragraf föreslås ingå det stadgande som finns i den sista meningen i nuvarande 13 § 1 mom. och som gäller förrättande av syn i enlighet med 5 §. Enligt det

stadgande som föreslås ingå i paragrafen kan vattendomstolen av särskilda skäl efter skriftväxling eller muntlig förhandling förordna att ansökningen i enlighet med 5 § skall behandlas vid syneförrättning.

Trots att beslutet om en sådan syneförrättning som nämns i 18 kap. är en åtgärd som har samband med förberedelsen av ett ansökningsärende, har man då förslaget beretts funnit det motiverat att beslut om en sådan förrättning både i situationer som avses i 5 § och i de specialfall som avses i 13 a § skall fattas av vattendomstolen i fulltalig sammansättning. Detta beror på att en syneförrättning ofta för med sig avsevärda kostnader och ofta tar en ansenlig tid i anspråk.

13 b §. I denna paragraf ingår stadganden om kallelse till muntlig förhandling. I den gällande lagen ingår motsvarande stadganden i 13 § 2 och 3 mom. Stadgandena om kallelse föreslås här bli ändrade så att de nitsvarar 14 § 2 mom.

Enligt 1 mom. skall kallelse till muntlig förhandling delges sökanden, dem som framställt påminnelser eller yrkanden samt de myndigheter som avses i 8 § minst fjorton dagar före förhandlingen genom rekommenderat brev eller på annat sätt bevisligen. Om den muntliga förhandlingen gäller endast en viss del av saken, skall detta meddelas i kallelse.

I 2 mom. föreslås ingå ett stadgande enligt vilket vattendomstolen, om ansökningsärendet eller den del av det som skall behandlas vid den muntliga förhandlingen endast gäller vissa parter utan att påverka andras rätt eller allmänt intresse, kan sända sådan part meddelande om den muntliga förhandlingen.

15 §. Denna paragraf föreslås bli upphävd eftersom den blir onödig genom de föreslagna ändringarna i 13 § 3 mom. och 41 a § 1 mom.

16 §. I denna paragraf föreslås 1 mom. bli ändrat såtillvida att i den sista meningen nämns tingsrätten i stället för allmän underrätt. Den första meningen föreslås bli upphävd som onödig.

18 §. Enligt den gällande paragrafen kan vattendomstolen, om den finner att en syneförrättning är bristfällig, förordna att ny eller kompletterande förrättning skall hållas. Paragrafen föreslås bli förtydligad så att där intas en hänvisning till syneförrättning enligt 18 kap. Därmed undviks möjligheten till missförstånd att hänvisnings kunde gälla syn enligt med 17 § i detta kapitel.

20 §. I denna paragraf föreslås 3 mom. bli ändrat så att en sådan besiktning som avses här skall kunna förrättas också av vattendomstolen i fulltalig sammansättning.

25 §. I den gällande paragrafen stadgas om hur beslut i ett ansökningsärende skall ges. Paragrafen föreslås bli ändrad så att stadganden om givande av beslut i ansökningsärenden intas i paragrafen i de nya 2 och 3 mom. som fogas till den.

I 1 mom. föreslås att vattendomstolen avgör ansökningsärendet på föredragning, om det inte med stöd av 13 § skall avgöras efter behandling i sammanträde. Enligt 13 § skall det i ett ansökningsärende eller en del av ett sådant hållas muntlig förhandling, om muntlig bevisning skall upptas i ärendet eller sakens utredning det av annan anledning kräver.

I momentet stadgas också om vad som kan beaktas i beslutet i ett ansökningsärende. Detta stadgande är viktigt också då det gäller ansökningsärenden därför att sökanden, de som har del i saken och domstolen alla skall kunna bilda sig en enhetlig uppfattning om vilket material som skall beaktas då ärendet avgörs. I momentet föreslås att i vattendomstolens beslut i ett ansökningsärende får beaktas alla tillgänglig som inverkar på saken. Därtill föreslås att varje part skall beredas tillfälle att uttala sin uppfattning om en utredning som berör honom men som inte har varit uppe till behandling eller inte ingår bland handlingarna till det ärende som är under behandling, om detta inte är uppenbart onödigt.

Det föreslagna stadgandet motsvarar gällande rätt. I ansökningsärenden iakttas i enlighet med 21 § i detta kapitel en långt driven officialprincip. Vattendomstolens avgörande grundar sig t.ex. ofta åtminstone delvis på tidigare tillstånd som gäller samma företag eller samma vattendrag och på de handlingar som ligger till grund för dessa, även om parterna inte hänvisar till dem. Sökandens plan kan ändras nog så radikalt utan att någon yrkat det.

I 2 mom. föreslås ingå ett stadgande om givande av beslut i de fall då ärendet inte behandlats vid muntlig förhandling. Detta stadgande motsvarar i sak det gällande momentet. Enligt detta ges beslut i ansökningsärenden den dag som meddelats på anslag i vattendomstolens tjänsterum. Beslut kan också ges åt sökanden den dag som meddelas honom

då ansökningsärendet inlämnas till vattendomstolen, om ärendet är ringa och vattendomstolen finner det möjligt.

I 3 mom. föreslås ingå ett stadgande om givande av beslut i ärenden där det hållits muntlig förhandling. Vattendomstolens beslut kan då avkunnas för parterna så snart sammanträdet för den muntliga förhandlingen har avslutats, om ärendets art och omfattning det tillåter. En förutsättning är dock i så fall att till den muntliga förhandlingen har varit kallade alla som berörs av avgörandet. Har man inte förfarit på detta sätt skall beslutet ges med iakttagande av förfarandet enligt 2 mom.

Om beslutet inte avkunnas genast efter den muntliga förhandlingen, skall det enligt detta moment ges vid vattendomstolens kansli så snart som möjligt efter det att avslutats. Detta stadgande är viktigt därför att det i samtliga fall är viktigt att beslutet inte fördröjs längre än vad som behövs för ett riktigt avgörande i saken.

27 §. I den gällande paragrafen stadgas om ersättande av rättegångskostnaderna i ansökningsärenden. Till paragrafen föreslås fogat ett nytt 1 mom, bli, varvid de nuvarande 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom.

Enligt det gällande 1 mom. får parterna enligt huvudregeln bära sina egna rättegångskostnader. I 1 mom. stadgas uttryckligen om när en har part har rätt att få ersättning för sina kostnader. För att denna regel klart skall framgå av paragrafen, föreslås att den tas in som 1 mom. i paragrafen.

I 2 mom. görs endast en formell ändring med anledning av det nya 1 mom., av vilken det framgår att 2 mom. utgör ett undantag till 1 mom.

Det föreslagna 3 mom. motsvarar gällande 2 mom.

33 §. I 1 mom. i den gällande lagen stadgas hur tvistemål kan anhängiggöras, i 2 mom. om vad inlagan skall innehålla och i 3 mom. om bilagorna till inlagan.

Paragrafen föreslås bli ändrad, för det första så att ordalydelsen mera exakt motsvarar stadgandena om tvistemål i allmän domstol. Därför föreslås 1 mom. bli ändrat så att man där talar om stämningsansökan och inte om inlaga. Vidare skall där nämnas att stämningsansökan tillställs vattendomstolen, vilket klart anger att stämningsansökan kan inlämnas också med posten eller genom bud.

I paragrafens 2 och 3 mom. föreslås ingå

mera detaljerade stadganden än i den gällande lagen om vilka uppgifter som skall ingå i stämningsansökan samt om bilagorna till den.

Enligt 2 *mom.* skall i stämningsansökan meddelas kärandens individualiserade yrkande, en detaljerad redogörelse för de omständigheter som yrkandet grundar sig på, samt i den mån det är möjligt vilka vittnen som skall höras i målet och i vilka frågor de skall höras. Det föreslagna momentet motsvarar stadgandena om stämningsansökan i 5 kap. 2 § rättegångsbalken (1052/91). I momentet föreslås ingå ett stadgande om att man i stämningsansökan dessutom skall uppge parternas namn och adresser samt de övriga uppgifter som behövs då dessa skall kontaktas. I de fall då en part vid rättegången företräds av ett ombud skall man enligt detta moment uppge ombudets adress och telefonnummer.

I 3 *mom.* föreslås ingå ett stadgande motsvarande 2 *mom.* i den gällande paragrafen, om att till stämningsansökan skall fogas de handlingar på vilka kärandens yrkande grundar sig samt de skriftliga bevis som käranden åberopar. I momentet föreslås också ingå ett stadgande motsvarande 3 *mom.* i den gällande paragrafen om att stämningsansökan och bilagorna skall inlämnas i två exemplar.

Stadgandet om att vissa i momentet nämnda handlingar kan inlämnas i ett exemplar motsvarar också 3 *mom.* i den gällande paragrafen. Som det har konstaterats ovan i motiveringen till 15 kap. 2 § 4 *mom.*, kan beslut enligt detta moment om bilagehandlingarnas antal fattas av vattendomstolens ordförande, en ledamot eller domstolens sekreterare.

34 §. I det gällande 1 *mom.* stadgas om när en inlaga skall avvisas. Momentet föreslås bli ändrat, för det första så att termen inlaga ändras till stämningsansökan, samt på samma sätt som i fråga om ansökningsärenden så att målet inte avvisas av den anledningen att stämningsansökan med bilagor inte har inlämnats i två exemplar.

Det gällande 2 *mom.* motsvarar gällande 2 *mom.*

I det gällande 3 *mom.* stadgas om kompletterande av ansökan eller yrkandet i ett mål som med stöd av 33 § 1 *mom.* har anhängiggjorts genom ansökan och inte genom stämningsansökan. Här föreslås att den gällande hänvisningen till inlagan skall ändras så att där i stället används termen stämningsansökan.

Till paragrafen föreslås ett nytt 4 *mom.* med

mera detaljerade stadganden om kompletterande av stämningsansökan och yrkandet. Enligt momentet skall käranden uppmanas att inom en viss tid komplettera en bristfällig stämningsansökan, om detta är nödvändigt för den fortsatta förberedelsen. Käranden skall samtidigt meddelas på vilket sätt stämningsansökan är bristfällig och att käromålet kan avvisas eller förkastas om han inte följer uppmaningen.

I momentet föreslås också ingå ett stadgande om hur man skall begå om stämningsansökan eller dess bilagor inte har inlämnats till vattendomstolen i tillräckligt många exemplar. Här föreslås att käranden i ett sådant fall skall uppmanas att inom utsatt tid inlämna ett behövligt antal exemplar. Om han inte gör detta, ser vattendomstolen till att handlingarna kopieras på kärandens bekostnad. Härvid motsvarar stadgandet den föreslagna 3 § i detta kapitel, som gäller ansökningsärende.

I motsats till vad som är fallet enligt den gällande lagen kan således inte heller ett tvistemål längre avvisas på den grund att stämningsansökan eller bilagorna till den inte har inlämnats i tillräckligt många exemplar.

35 §. Paragrafen föreslås bli ändrad till innehållet och till den fogas ett nytt 2 *mom.*

I det gällande 1 *mom.* stadgas att käranden skall åläggas att delge motparten delgivningens beslutet. Momentet föreslås bli ändrat så att vattendomstolen sörjer för delgivningen av stämningen. Enligt förslaget skall vattendomstolen utfärda stämning och se till att stämningen och stämningsansökan delges motparten i den ordning som stadgas om delgivning i tvistemål i 11 kap. rättegångsbalken.

Förslaget motsvarar den reform som då det gäller delgivning i tvistemål i tingsrätten har genomförts genom en av riksdagen antagen lag (1056/91). Enligt 11 kap. 3 § rättegångsbalken kan delgivning ske med posten mot mottagningsbevis eller om det kan antas att mottagaren får del av handlingen och inom utsatt tid återsänder delgivningskvittot som ett vanligt brev. Enligt 4 § i samma kapitel kan delgivningen också ske så att stämningssmannen personligen sköter delgivningen med mottagaren eller någon som med stöd av 7 § i samma kapitel kan ta emot den i hans ställe.

Enligt den föreslagna 15 kap. 2 § 4 *mom.* är det vattendomstolens ordförande, en ledamot eller domstolens sekreterare som beslutar om utfärdande och delgivning av stämning.

Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 2

mom. med stadganden om vad stämningen skall innehålla. Därmed skall svaranden uppmanas att skriftligen avge svaromål och i det uppge de omständigheter som nämns i 5 kap. 10 § rättegångsbalken samt att tillställa vattendomstolen sitt svaromål inom den tid efter delgivningen som vattendomstolen har satt ut. Detta stadgande, som motsvarar gällande rätt, föreslås ingå här enbart för klarhetens skull.

36 §. I det gällande *1 mom.* finns stadganden om inlämnandet av det skriftliga svaromålet och dess bilagor till vattendomstolen. I momentet föreslås endast att där talas om svaromål i stället för om skriftligt svaromål.

37 §. Den gällande paragrafen innehåller stadganden om invändningar mot rättegången i ett mål som behandlas i vattendomstol. Detta stadgande föreslås bli upphävt eftersom det blir onödigt i och med att motsvarande stadgande om processinvändning i 16 kap. 1 § rättegångsbalken genom hänvisningen i det föreslagna 42 a § 1 *mom.* blir tillämpligt också i vattendomstolen.

I stället för det lagrum som upphävs föreslås här nu bli stadgat om hur förberedelsen skall fortsätta efter det att det skriftliga svaromålet har inkommit och om vad som skall skötas vid vattendomstolens förberedelse.

Enligt *1 mom.* kan domstolen fortsätta förberedelsen av målet skriftligt eller muntligt, med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena om förberedelse i tvistemål i 5 kap. rättegångsbalken. Enligt förslaget utgör ingendera förberedelseformen huvudregel, utan vattendomstolen kan utgående från målets art besluta i vilken form förberedelsen fortsätter. Om förberedelsen har fortsatt muntligt kan den ännu därefter fortsättas skriftligt.

Enligt det föreslagna *2 mom.* skall vattendomstolen vid förberedelsen se till att parterna uppger alla omständigheter som de vill åberopa och att det skapas förutsättningar för att huvudförhandlingen sker i ett sammanhang. Förslaget motsvarar 5 kap. 19 § rättegångsbalken (1052/91), där det stadgas att man vid förberedelsen skall klarlägga parternas yrkanden och grunderna för dem, vad parterna är oense om, vilka bevis som kommer att läggas fram och vad som skall styrkas med varje bevis samt om det finns förutsättningar för förlikning. Det föreslagna momentet motsvarar också 21 § i samma 5 kap., enligt vilken tingsrätten vid förberedelsen skall se till att parterna

uppger alla omständigheter som de vill åberopa.

Momentet har skrivits i en allmännare form än för tingsrättens del. Här vill man på samma sätt som i fråga om tingsrätten betona att vattendomstolen vid förberedelsen skall se till att målet förbereds på ett sådant sätt att det då saken behandlas vid huvudförhandlingen inte längre kommer fram t.ex. sådana omständigheter som kräver uppskov med huvudförhandlingen. Stadgandet innebär inte att vattendomstolen å tjänstens vägnar borde börja reda ut tvistemål som dem skall behandla.

37 a §. I praktiken kan ett tvistemål i vattendomstolen lätt beröra också andra än de ursprungliga parterna, dvs. käranden och svaranden. Ett sådant läge kan uppstå t.ex. om man som ett tvistemål avgör en fråga som gäller giltigheten av och innehållet i en fiskeekonomisk tillståndsbestämmelse. På samma sätt kan verkningarna av avgörandet i en tvist om vattennivån i ett vattendrag lätt påverka också andra än käranden och svaranden. För att ett bestående avgörande skall kunna nås kan det då vara nödvändigt att alla parter hörs och att avgörandets rättskraft utsträcks till alla parter. De ändringar i 16 kap. som föreslås i propositionen understryker skillnaden mellan tvistemål och ansökningsärenden.

Av de ovan nämnda orsakerna föreslås att till kapitlet fogas en ny 37 a §, som gör det möjligt att vid behov förvandla ett mål som anhängiggjorts som tvistemål till ett ansökningsärende. Enligt momentet förutsätts det att käranden blir hörd före förvandlingen, som också kan gälla endast en del av saken. Till de delar målet har omvandlats till ett ansökningsärende skall det då gälla samma frågor som det ursprungliga tvistemålet. Paragrafen kan inte användas för att tvinga någon att göra en ansökan om tillstånd. De delgivningssätt som tillämpas i ansökningsärenden innebär att parterna kan höras i tillräcklig omfattning, närmast genom att man tillämpar förfarandet med kungörelse eller eventuellt syneförrättning. Avgörandets rättskraft begränsas inte till enbart käranden och svaranden. Vattendomstolen avgör om målet till någon del skall förbli ett tvistemål. Detta kunde komma i fråga om t.ex. kärandens omedelbara rättsskydd så kräver.

Om käranden och sedermera sökanden lidit förlust av förmån, tillämpas på kostnaderna i ansökningsärendet vad som stadgas i 27 § 3 *mom.* i detta kapitel. Om det i ett sådant

ärende förordnas att syneförrättning skall hållas, tillämpas på kostnaderna för den vad som stadgas i 21 kap. 11 § 2 mom.

38 §. I den gällande paragrafen finns ett stadgande om möjligheten till fortsatt skriftväxling. Med anledning av det ovan föreslagna 37 § 1 mom. föreslås att stadgandet upphävs som onödigt. I stället intas ett stadgande om att vattendomstolens ordförande, en ledamot eller domstolens sekreterare kan förrätta besiktning på platsen, varefter berättelsen över besiktningen skall fogas till akten i målet.

Ett motsvarande stadgande ingår i hänvisningsstadgandet i den gällande 41 § i detta kapitel. Då det föreslås att denna hänvisning inte längre skall ingå kapitlet, behövs det uttryckliga stadgande som här föreslås för klarhetens skull.

39 §. I den gällande paragrafens 1 mom. stadgas om anställande av muntlig förhandling och i 2 mom. om kallelse till muntlig förhandling.

I det gällande 1 mom. stadgas att efter avslutad skriftväxling skall muntlig förhandling anställas, om inte vattendomstolen på grund av målets beskaffenhet finner sig kunna avgöra målet utan förhandling. Detta stadgande blir onödigt på grund av de stadganden som nu föreslås i 37 § 1 mom. och 41 §. I 37 § 1 mom. sägs att förberedelsen i tvistemål i vattendomstolen kan vara skriftlig eller muntlig och i 41 § sägs att ett tvistemål i vattendomstolen kan behandlas på föredragning på grundvalen av handlingarna. Därför föreslås att stadgandet i det gällande momentet upphävs och att i 1 mom. stadgas att vattendomstolen kan bestämma vad som skall behandlas vid den muntliga förberedelsen och vilka parter som skall kallas till den.

Enligt det föreslagna stadgandet kan vattendomstolen således besluta att hålla muntlig förberedelse till den del som domstolen finner det nödvändigt i ett tvistemål.

Vidare föreslås att i momentet stadgas om att vattendomstolen ser till att parterna kallas till förberedelsen på det sätt som stadgas om delgivning i tvistemål i 11 kap. rättegångsbalken (1052/91). Som ovan har konstaterats kan delgivning enligt 11 kap. rättegångsbalken ske med posten mot mottagningsbevis eller delgivningskvitto eller som s.k. stämningsmannadelgivning som sköts av en stämningsman. Enligt 11 kap. 16 § 3 mom. rättegångsbalken skall en kallelse till någon som personligen

skall vara närvarande vid domstolen delges honom själv. Då är det således inte möjligt att använda sådan ställföreträdande delgivning som avses i 11 kap. 7 § rättegångsbalken.

I paragrafens 2 mom. föreslås ingå mera detaljerade stadganden än i den nuvarande lagen om vad som skall nämnas i kallelsen till den muntliga förberedelsen. För det första bör det observeras att en sådan skyldighet att hålla kallelsen allmänt tillgänglig i domstolens tjänsterum som nämns i det gällande momentet inte enligt det föreslagna 2 mom. finns då det gäller kallelse till muntlig förberedelse.

Till detta 2 mom. föreslås också ett stadgande enligt vilket det i kallelsen skall meddelas vilken dag, vilket klockslag och var den muntliga förberedelsen skall hållas. Vidare skall i kallelsen meddelas vilken påföljden enligt 12 kap. rättegångsbalken och den 39 a § som föreslås bli fogad till detta kapitel kan bli för den inkallade om han inte infinner sig till sammanträdet.

Enligt 12 kap. 7 § rättegångsbalken skall i ett tvistemål där förlikning inte är tillåten — och de tvistemål som behandlas i vattendomstolen är av denna art — svaranden alltid vid vite uppmanas att inställa sig i domstolen, således också då han inte behöver inställa sig personligen. Om käranden i ett sådant mål inte inställer sig till sammanträdet, avskrivs målet. Därtill kan en part med stöd av det nämnda lagrummet och det stadgande som för klarhetens skull intagits i 39 a § i detta förslag förordnas att vid vite personligen inställa sig i domstolen, om domstolen finner det nödvändigt för utredande av saken. I kallelsen skall också nämnas den påföljden att förberedelsen i enlighet med 39 a § 2 mom. kan hållas även om svaranden eller den som skall höras är frånvarande.

Vidare skall i kallelsen, om det är befogat, meddelas vilka frågor som kommer att behandlas vid den muntliga förberedelsen.

39 a §. I kapitlet föreslås bli intagen en ny 39 a § med ett specialstadgande om att parterna skall kallas till och vara närvarande vid den muntliga förberedelsen. I 1 mom. stadgas för klarhetens skull att den som personligen måste inställa sig till förberedelsen skall inkallas vid vite.

I 2 mom. föreslås på samma sätt som i den nuvarande 40 § bli stadgat att förberedelsen kan hållas även om svaranden eller den som skall höras är frånvarande. Om käranden i ett

tvistemål är frånvarande, skall saken enligt hänvisningsstadgandet i det föreslagna 42 a § 1 mom. och 12 kap. 10, 12 och 18 §§ rättegångsbalken (1052/91) avskrivras.

I 3 mom. föreslås bli stadgat att tredskodom inte får meddelas vid den muntliga förhandlingen. Ett motsvarande stadgande ingår då det gäller huvudförhandlingen i det föreslagna 41 b § 3 mom.

39 b §. I denna paragraf föreslås ett stadgande om vad som avses med muntlighet vid den muntliga förberedelsen i vattendomstolen. I tingsrätten skall ett tvistemål enligt 5 kap. 20 § 1 mom. rättegångsbalken behandlas muntligt vid förberedelsens sammanträde. Där sägs att parterna i sammanträdet inte får läsa upp eller lämna in rättegångsskrifter eller andra skriftliga utsagor. Enligt 2 mom. i samma paragraf får en part dock ur en handling läsa upp sitt yrkande, direkta hänvisningar till rättspraxis och den juridiska litteraturen samt till sådana handlingar som innehåller ett flertal tekniska uppgifter och sifferuppgifter, och som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får en part enligt momentet använda anteckningar till stöd för minnet.

Med beaktande av den speciella karaktären hos de mål som behandlas i vattendomstolen föreslås stadgandet om muntlig behandling vid förberedelsens sammanträde bli skrivet i en något vidare form än den ovan relaterade. Enligt det här föreslagna momentet kan parterna vid den muntliga förberedelsen hänvisa till tidigare inlämnade skrivelser samt till annat skriftligt rättegångsmaterial. Härvid skall de enligt momentet kortfattat redogöra för innehållet i det skriftliga materialet.

Också vid vattendomstolen är sammanträdet vid den muntliga förberedelsen således enligt huvudregeln muntligt. Inte heller enligt det föreslagna momentet får man i vattendomstolen vid den muntliga förberedelsen läsa upp eller lämna in rättegångsskrifter. Endast sådant rättegångsmaterial som har lagts fram muntligt anses ha tagits upp vid den muntliga förberedelsen.

40 §. I den gällande paragrafen ingår ett stadgande om möjligheten till beslut i ett tvistemål även om svaranden eller den som skall höras inte använder sin talerätt. Stadgandet om detta föreslås bli flyttat till 41 b § 2 mom.

I stället för det stadgande som skall flyttas föreslås här i 1 mom. bli stadgat om åtgärder

som är jämförbara med säkerhetsåtgärder i mål som behandlas i vattendomstolen. Enligt det föreslagna momentet kan vattendomstolen på begäran av käranden utan huvudförhandling besluta om vidtagande av sådana åtgärder som minskar skador eller men innan frågan om dessa åtgärder slutgiltigt avgörs. En förutsättning är då enligt momentet att käranden till länsstyrelsen ställer säkerhet för de ersättningar som han blir skyldig att betala för åtgärderna.

I praktiken kan det förekomma situationer då det för att vidare skador skall undvikas är viktigt att man så skyndsamt som möjligt kan vidta åtgärder för att förhindra skadorna. Därför behövs det ovan förklarade momentet.

Som paragrafens 2 mom. föreslås här ingå ett stadgande om att ett beslut som avses i 1 mom., i vilket ändring kan sökas separat träder i kraft genast. Detta stadgande är viktigt för att man inte skall behöva vänta med åtgärderna t.ex. på grund av ändringssökande. Vidare föreslås i momentet bli stadgat att ett beslut enligt 1 mom. kan ändras beroende på omständigheterna. Detta anger att beslutet inte är slutgiltigt, utan åtgärderna skall hela tiden hållas på en sådan nivå att de inte för motparten medför större men än vad kärandens berättigade begäran oundvikligen kräver.

41 §. I den gällande paragrafen finns ett hänvisningsstadgande enligt vilket vattendomstolen i tvistemål i tillämpliga delar skall iakttä vad som stadgas om ansökningsärenden i vissa angivna paragrafer. Här hänvisas bl.a. till gällande 16 kap. 15—17 §§, som gäller muntlig förhandling. Eftersom det inte är särskilt vanligt att det hålls muntlig förhandling i ansökningsärenden och eftersom huvudförhandling enligt huvudregeln skall hållas i tvistemål, föreslås att kapitlet disponeras så att stadgandena om huvudförhandling flyttas till paragraferna om av tvistemål, och att det i stadgandena om muntlig behandling av ansökningsärenden hänvisas till dessa. Därmed blir paragrafens hänvisning onödig till de delar den gäller muntlig förhandling i ansökningsärenden. I den gällande paragrafen hänvisas också till 23 och 25 §§ som gäller givande av beslut. Eftersom det i 41 f § föreslås ingå ett uttryckligt stadgande om dom i tvistemål, blir hänvisningen också till denna del onödig. Av ovan nämnda orsaker föreslås hänvisningarna till stadgandena om av ansökningsärenden bli upphävda ur paragrafen.

På de upphävda stadgandenas plats i para-

grafen föreslås ett stadgande om när ett tvistemål utan huvudförhandling och direkt på grundvalen av handlingarna kan avgöras på föredragning vid vattendomstolens fulltaliga sammanträde.

Enligt huvudregeln skall ett mål överföras till huvudförhandling när förberedelsen har avslutats. Målet eller någon del av det kan dock avgöras på grundvalen av handlingarna för det första, enligt *1 punkten*, om målet är av sådan art att avgörandet inte kräver muntlig förhandling. Denna punkt blir tillämplig t.ex. då man avgör endast en sådan rättslig fråga som inte kräver muntlig förhandling.

Enligt *2 punkten* kan ett mål avgöras utan muntlig förhandling också då parterna meddelar att de inte har muntlig bevisning att anföra och begär att målet skall avgöras på grundvalen av handlingarna. Syftet med det här föreslagna stadgandet är att huvudförhandling inte skall hållas i de fall då parterna och domstolen anser att en huvudförhandling skulle bli en onödig formalitet. I de fall då vattendomstolen anser att parternas utlåtanden vid den skriftliga förhandlingen är oklara eller måste kompletteras genom muntliga frågor till parterna, kan domstolen trots parternas begäran som avses i *2 punkten* hålla muntlig förhandling, om vattendomstolen anser att huvudförhandling behövs för att målet skall kunna avgöras.

41 a §. I 1 mom. föreslås på samma sätt som i det gällande *15 § 1 mom.* bli stadgat om var huvudförhandlingen skall hållas. Enligt momentet skall huvudförhandlingen hållas på den ort där vattendomstolen är belägen eller, om målet inte kan behandlas där utan avsevärd olägenhet för parterna eller andra som kallas till sammanträdet, eller om sakens utredande eller något annat särskilt skäl det kräver, på annan lämplig plats.

I 2 mom. föreslås bli stadgat om delgivning i tvistemål som behandlas i vattendomstolen. Det föreslagna stadgandet motsvarar de reviderade stadgandena i *11 kap. rättegångsbalken* angående delgivning då det gäller tingsrätten. Vattendomstolen skall se till att parterna kallas till huvudförhandlingen på det sätt som stadgas för delgivning i tvistemål. Vad hänvisningen till dessa stadganden innebär förklaras i motiveringen till *39 §*.

I momentet stadgas också om vad som skall meddelas i kallelsen till huvudförhandlingen. Enligt förslaget skall där anges vilken dag, vid

vilken tidpunkt och var huvudförhandlingen kommer att hållas.

Enligt det föreslagna momentet skall parterna också meddelas vilken påföljden enligt *12 kap. rättegångsbalken* eller den föreslagna *41 b §* kan bli om de inte finner sig till huvudförhandlingen. På samma sätt som det har förklarats ovan i samband med *39 §*, skall svaranden enligt *12 kap. 7 § rättegångsbalken* i ett tvistemål där förlikning inte är tillåten, vilket ofta är fallet i fråga om tvistemål som behandlas i vattendomstolen, vid vite uppmanas att inställa sig då han skall vara närvarande. Detta gäller således även om han inte behöver infinna sig personligen. Om käranden i ett sådant mål inte finner sig i rätten avskrivs målet. En part kan också vid vite uppmanas att personligen inställa sig i domstolen, om domstolen finner detta nödvändigt för att saken skall kunna utredas. För tydlighetens skull föreslås ett stadgande om personlig närvaro bli intaget också i *41 b §*, utöver att även *12 kap. 7 § rättegångsbalken* skall gälla. I de fall då vattendomstolen anser att svaranden eller den som skall höras inte behöver närvara vid förhandlingen kan han i enlighet med *41 b § 2 mom.* i förslaget meddelas att huvudförhandlingen kan hållas även om svaranden uteblir.

Vidare föreslås i momentet bli stadgat att i kallelsen skall meddelas vilka frågor som kommer att behandlas vid huvudförhandlingen, om detta är befogat. Stadgandet blir tillämpligt då någon del av ett tvistemål avgörs på föredragning på grundvalen av handlingarna med stöd av den föreslagna *41 §* och en del avgörs vid huvudförhandling.

I 3 mom. föreslås i enlighet med den gällande *17 §* ingå ett stadgande om syneförrättning i samband med huvudförhandlingen. På samma sätt som enligt gällande *17 §* skall tid och plats för syneförrättningen kunna kungöras offentligt i de berörda kommunerna.

41 b §. I paragrafens 1 mom. föreslås för tydlighetens skull bli intaget ett stadgande om att den som personligen måste infinna sig till huvudförhandlingen skall inkallas vid vite.

I paragrafens 2 mom. föreslås bli intaget ett stadgande enligt den gällande *40 §* om att huvudförhandling kan hållas även om svaranden eller den som skall höras är frånvarande. Om käranden i ett tvistemål är frånvarande, skall målet avskrivas med stöd av hänvisningsstadgandet i *42 a § 1 mom.* i förslaget och *12*

kap. 10, 12 och 18 §§ rättegångsbalken (1052/91), enligt vad som har förklarats ovan.

I 3 mom. föreslås bli stadgat att tredskodom inte får meddelas vid huvudförhandlingen. Ett motsvarande stadgande föreslås då det gäller förberedelsen ingå i 39 a § 1 mom.

Såsom konstaterats i motiveringen till 39 a § 1 mom. kan en tredskodom inte komma i fråga i vattendomstolen ens då förlikning är tillåten i målet, därför att de mål som behandlas i vattendomstolen ofta gäller den rättsliga ställningen även för andra än dem som är parter i tvistemålet.

41 c §. I denna paragraf föreslås bli stadgat att vattendomstolen av särskilda skäl kan kalla parterna direkt till huvudförhandling. Man kan i undantagsfall förfara på det sätt som föreslås i paragrafen i de fall då saken dels är bråds-kande och dels enligt stämningsansökan och det skriftliga svaromålet individualiserad på ett sådant sätt att huvudförhandlingen inte behöver uppskjutas även om målet inte förbereds ytterligare.

41 d §. I denna paragraf föreslås ett stadgande om hur ett tvistemål skall behandlas vid huvudförhandlingen.

Enligt 1 mom. är huvudförhandlingen muntlig. Enligt momentet får en part inte läsa upp eller avge någon skriftlig utsaga till domstolen eller i övrigt framställa saken skriftligt.

I paragrafens 2 mom. föreslås ett stadgande om när man vid huvudförhandlingen får stöda sig på skriftligt rättegångsmaterial. Enligt momentet får sakägaren ur en handling läsa upp sina yrkanden samt direkta hänvisningar till rättspraxis, den juridiska litteraturen och sådana handlingar som innehåller ett flertal tekniska uppgifter och sifferuppgifter och som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får han använda anteckningar till stöd för minnet. Förslaget motsvarar 6 kap. 3 § (1052/91) rättegångsbalken, som gäller huvudförhandlingens muntlighet.

I momentet föreslås dessutom ett stadgande om undantag från principen om behandlingens muntlighet. Enligt momentet får för utredning av tekniska och därmed jämförliga frågor hänvisas till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kort refogöra för innehållet till den del det hänvisats till det. Endast till den del man på det sätt som anges i momentet har redogjort för innehållet i ett skriftligt rättegångsmaterial blir materialet ett sådant rättegångsmaterial som skall beaktas vid huvud-

förhandlingen. Enbart en hänvisning till en handling är således inte tillräckligt enligt momentet.

I paragrafens 3 mom. föreslås ett stadgande om på vilket sätt målet skall behandlas under huvudförhandlingen.

Vid huvudförhandlingen skall enligt 1 punkten ordföranden eller någon annan ledamot kortfattat redogöra för tvisteläget, enligt 2 punkten käranden framställa sina yrkanden och grunderna för dem, enligt 3 punkten motparten meddela om han medger eller bestrider kärområdet, enligt 4 punkten parterna i tur och ordning närmare motivera sin uppfattning och yttra sig om de grunder som de övriga parterna har anfört, enligt 5 punkten bevis upptas, samt enligt 6 punkten parterna slutföra sin talan.

41 e §. I 1 mom. föreslås i enlighet med 15 § 2 mom. i det gällande kapitlet bli stadgat att huvudförhandlingen inte får skjutas upp utan viktiga skäl. Detta förslag tillsammans med 6 kap. 10 § rättegångsbalken (1052/91) innebär att huvudförhandlingen kan skjutas upp endast om det för den fortsatta behandlingen finns ett sådant hinder att behandlingen inte kan fortsättas, t.ex. att någon inte är närvarande eller någon annan överraskande orsak. I paragrafen föreslås dessutom stadgat att om huvudförhandlingen uppskjuts, skall tid och plats för den fortsatta behandlingen meddelas i uppskovsbeslutet eller senare särskilt.

Om huvudförhandlingen måste skjutas upp fortsätter behandlingen enligt momentet där den föregående förhandlingen avslutades. Trots att denna proposition inte innehåller något uttryckligt förslag om hur långt uppskovet får vara utan att en ny huvudförhandling måste hållas, skall man också i vattendomstolen vid huvudförhandlingen i tvistemål i tillämpliga delar följa de stadganden om tidsfrister som enligt rättegångsbalken gäller för tingsrätten.

Med stöd av 6 kap. 11 § rättegångsbalken (1052/91) skall en ny huvudförhandling hållas om huvudförhandlingen har uppskjutits en eller flera gånger med sammanlagt 14 dagar. Även om huvudförhandlingen har varit uppskjuten mer än 14 dagar behöver enligt den ovan nämnda paragrafen ingen ny huvudförhandling hållas, om det med hänsyn till målets art av särskilda skäl anses onödigt och om det kan anses att huvudförhandlingen har hållits i ett sammanhang trots uppskovet och avbrottet. En ny huvudförhandling skall dock

alltid hållas när huvudförhandlingen har uppkjutits mer än sammanlagt 45 dagar.

I paragrafens 2 mom. föreslås dessutom ingå ett stadgande om att en ny huvudförhandling alltid skall hållas efter uppskov, om en ny ledamot deltar i av målet. Detta stadgande motsvarar 6 kap. 1 § 2 mom. rättegångsbalken om att skall vara omedelbar.

Vidare föreslås i momentet bli stadgat att inte ens i de fall då en ny huvudförhandling hålls på grund av att vattendomstolen fått en ny ledamot behöver bevisningen upptas på nytt, om det inte anses nödvändigt för utredande av saken. Bevisningen behöver inte heller upptas på nytt när det med hänsyn till sakens natur och den bevisningen som skall upptas medför oskäliga kostnader eller väsentlig olägenhet. I sak motsvarar stadgandet 6 kap. 12 § rättegångsbalken (1052/91). T.ex. om parterna meddelar att de är ense om hur den tidigare upptagna bevisningen kommer att inverka på sakens avgörande och saken således inte längre är stridig, behöver bevisningen inte upptas på nytt. Enligt momentet är en ytterligare förutsättning att det skulle medföra oskäliga kostnader eller väsentligt men att uppta bevisningen på nytt.

41 f §. I detta moment föreslås att benämningen på vattendomstolens avgörande av huvudsaken i ett tvistemål förhålls med benämningen på tingsrättens avgörande av huvudsaken enligt 24 kap. 1 § rättegångsbalken (1064/91). Därmed skall vattendomstolens avgörande i ett tvistemål kallas dom. Vattendomstolens övriga avgöranden kallas beslut. Vidare föreslås i momentet bli stadgat om vad som får beaktas i vattendomstolens dom. Avsikten är att parterna och domstolen skall ha samma uppfattning om på vilket rättegångsmaterial domstolen kan grunda sitt avgörande. Enligt förslaget får, då huvudförhandling har hållits i målet, i domen beaktas endast det rättegångsmaterial som har lagts fram vid huvudförhandlingen och syn. Till de delar som målet avgörs på grundvalen av handlingarna, får det rättegångsmaterial som ingår i dessa beaktas.

Detta stadgande innebär att då huvudförhandling har hållits i målet kan man vid avgörandet beakta endast det rättegångsmaterial som har framlagts vid förhandlingen eller för vilket det där har redogjorts i enlighet med 41 d § 2 mom. i förslaget. Endast då målet eller någon del av det har avgjorts på föredragning

på grundvalen av handlingarna kan man beakta det rättegångsmaterial som ingår i handlingarna.

I 2 mom. föreslås ingå ett stadgande om avkunnande eller meddelande av dom i tvistemål. Ett motsvarande stadgande föreslås ingå i 25 § 3 mom. i fråga om ansökningsärende. Enligt momentet kan vattendomstolens dom avkunnas för parterna så snart huvudförhandlingen har avslutats, om målets art och omfattning det tillåter. Då domen har avkunnats skall den enligt momentet hållas tillgänglig för allmänheten i vattendomstolens tjänsterum senast den 15 dagen efter avkunnandet. Om domen inte avkunnas genast skall det, på samma sätt som i ett ansökningsärende enligt det föreslagna 25 § 3 mom., meddelas så snart som möjligt efter det att har avslutats.

42 §. I denna paragraf föreslås endast vissa smärre språkliga ändringar.

42 a §. I 1 mom. föreslås ingå en hänvisning till av tvistemål. Vid rättegång i ett tvistemål i vattendomstolen skall enligt förslaget i tillämpliga delar iaktas de stadganden som gäller för tingsrätten, om inte annat stadgas i denna lag eller med stöd av den. Ett motsvarande stadgande ingår i 15 kap. 13 § 1 mom. i den gällande lagen. Med stöd av det föreslagna hänvisningsstadgandet gäller därmed i tillämpliga delar följande kapitel i rättegångsbalken: 5 kap. om väckande av talan och förberedelse i tvistemål, 6 kap. om huvudförhandling i tvistemål, 9 kap. om rättegångsskrifter, 11 kap. om delgivning och 17 kap. om bevisning. I det sistnämnda kapitlet ingår bl.a. stadganden om när bevisning kan tas upp utom huvudförhandlingen och om att bevisningen i så fall kan tas upp också vid en annan underrätt.

I 2 mom. föreslås ingå ett stadgande motsvarande sista meningen i 16 § 1 mom. i den gällande lagen, om att vattendomstolen med stöd av de lagrum som nämns i 17 kap. 8 a § 1 mom. rättegångsbalken (1052/91) på anhållan kan besluta om bevisupptagning utom huvudförhandlingen. Enligt det nu aktuella momentet kan vattendomstolen besluta att bevisningen då kan tas upp också vid tingsrätten. I 17 kap. rättegångsbalken ingår stadganden om hur bevisning skall tas upp i en annan domstol (8 c och 8 d §§), om när bevisning som upptagits utom huvudförhandlingen på nytt skall tas upp vid huvudförhandlingen (8 e §) samt om när bevis som tagits upp i en parts frånvaro skall upptas på nytt när parten är närvarande (9 §).

Dessa stadganden skall i tillämpliga delar iaktas också då bevisning har upptagits utom huvudförhandlingen i vattendomstol.

I 3 mom. föreslås ingå ett stadgande motsvarande gällande 16 kap. 16 § 2 mom. om att beträffande ersättning som skall betalas till vittnen och sakkunniga gäller vad som stadgas i 21 kap. 9 §.

I de stadganden som gäller brottmål föreslås endast vissa tekniska justeringar. Detta beror på att rättegångsförfarandet i brottmål i tingsrätten ännu inte har reviderats. Då detta förfarande revideras kommer det sannolikt att behövas vissa ändringar i de paragrafer i denna lag som gäller av brottmål.

45 §. I 2 mom. föreslås endast en ändring till följd av den ändring som görs i 15 kap. 2 § 2 mom., enligt vilken här nämns vattendomstolen i stället för vattenrättsdomaren.

46 §. I denna paragraf föreslås endast den ändringen att ordet åtalsskrift ersätts med ordet stämningsansökan och att ordet vattenrättsdomaren ersätts med ordet vattendomstolen.

47 §. I denna paragraf föreslås endast den ändringen att ordet vattenrättsdomaren ersätts med ordet vattendomstolen.

48 §. I paragrafens 1 mom. föreslås ingå en hänvisning om att vid behandlingen av brottmål skall i övrigt i tillämpliga delar iaktas vad som stadgas om huvudförhandling i tvistemål i vattendomstolen. Det föreslagna stadgandet motsvarar den gällande 48 §.

I paragrafens 2 mom. föreslås bli intaget ett stadgande om att också i brottmål avgörs huvudsaken genom dom. Därtill föreslås att i momentet i fråga om avkunnande och meddelande av dom i tillämpliga delar hänvisas till 23 och 25 §§, vilka gäller beslut i ansökningsärenden. I brottmål tillämpas dock inte stadgandena i 25 § om att beslutet skall hållas tillgängligt för allmänheten och om att en kopia skall sändas till myndigheterna och de berörda kommunerna.

Som 3 mom. i denna paragraf föreslås ett stadgande motsvarande sista meningen i den gällande 48 §. Där sägs att målsäganden får domen utan anhållan endast om han utför åtal för ett brott som han inte anmält till åklagaren för väckande av åtal.

49 §. I 1 mom. stadgas om besvär över miljövårdsnämndens beslut i ärenden som avses i 20 kap. 2 § 1 mom. eller över beslut vid dikesförrättning eller över åtgärd varom stad-

gas i 21 kap. 7 § vattenlagen. I paragrafen sägs bl.a. att besvärshandlingarna skall hållas tillgängliga i vattendomstolen för avgivande av skriftligt svaromål.

Momentet föreslås bli ändrat så att besvärshandlingar som gäller diktningförrättning eller i 21 kap. 7 § avsedd åtgärd skall hållas tillgängliga i vattendomstolen 30 dagar från besvärstidens utgång. Då behöver den som bemöter besvären inte fråga efter eventuella besvär, utan när besvärstiden har gått ut får han samtidigt uppgift om dem alla.

Momentet föreslås också bli ändrat så tillvida att tiden för avgivande av svaromål blir 30 dagar från besvärstidens utgång. Då får alla som skall bemöta besvären lika lång tid att avge ett bemötande. Om tiden för avgivande av bemötande förlängs, får den som skall bemöta besvären bättre möjligheter att avge ett bemötande.

Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrat så att om det framgår ur handlingarna att besväranden vid en tidigare behandling har haft en motpart eller motparter, bör vattendomstolen särskilt bereda dessa tillfälle att inge vattendomstolen skriftligt bemötande, om detta på grund av den utredning som framgår av handlingarna inte är uppenbart onödigt. Så kan man bättre än nuförtiden se till att motpartens åsikt kan beaktas vid behandlingen av målet.

I paragrafens 3 mom. föreslås för tydlighetens skull att besvärärendet nämns.

Handräckningsärenden

Enligt förslaget intas i kapitlet en ny mellannrubrik för handräckningsärenden. Därmed regleras i samma kapitel på ett uttömmande sätt alla de typer av mål och ärenden som behandlas i vattendomstolarna.

50 §. Till kapitlet föreslås bli fogad en ny 50 §, i vars 1 mom. ingår en hänvisning till stadganden i 21 kap. vattenlagen. Sådana stadganden i kapitlet är 3, 3 a och 4 §§.

I paragrafens 2 mom. föreslås ingå ett stadgande enligt vilket man vid av handräckningsärenden utom i fråga om rättegångskostnader i tillämpliga delar skall iaktta vad som i vattenlagen stadgas om av ansökningsärenden. Då det gäller ersättande av rättegångskostnaderna i handräckningsärenden iaktas i tillämpliga delar vad som stadgas om ersättande av rättegångskostnaderna i tvistemål. Enligt

hänvisningen i 16 kap. 42 a § skall också i handräkningsärenden tillämpas stadgandena i 21 kap. rättegångsbalken om ersättande av rättegångskostnaderna. Enligt dem är huvudregeln att den part som vunnit saken får full ersättning för sina kostnader. Vid behandlingen av handräkningsärenden iakttas viteslagens stadganden, om inte något annat följer av viteslagen (1113/90).

Särskilda stadganden

Till kapitlet föreslås en ny mellanrubrik angående särskilda stadganden.

51 §. Till kapitlet föreslås en ny 51 §, till vilken i delvis ändrad form överförs dels stadgandet i det gällande 15 kap. 13 § 1 mom. om beslut om invändning angående rättegången och dels det hänvisningsstadgande som ingår i 2 mom. i samma paragraf och enligt vilket man på omröstning i vattendomstol skall tillämpa stadgandena i 23 kap. rättegångsbalken om omröstning.

17 kap. Ändringssökande

1 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en teknisk ändring med anledning av hänvisningen i 15 kap. 2 § 2 mom. Uttrycket vattendomstols eller vattenrättsdomares beslut ändras till uttrycket vattendomstols avgörande. Till övriga delar motsvarar momentet det gällande lagrummet.

Till paragrafen föreslås nytt 3 mom. där det sägs att vad som i 17 kap. stadgas om en vattendomstols eller vattenöverdomstolens beslut, gäller på motsvarande sätt även domar.

2 §. I paragrafens 1 mom. föreslås en formell ändring med anledning av hänvisningsstadgandet i 15 kap. 2 § 2 mom. Här nämns då vattendomstolen i stället för vattenrättsdomaren.

20 kap. Miljövårdsnämnden

6 §. Paragrafens 2 mom. föreslås bli ändrad så att när man söker ändring i miljövårdsnämndens beslut, behöver beslutet inte bifogas i besvärsskriften. Enligt lagförslaget räcker det med att det framgår ur besvärsskriften vilket beslut som överklagas.

Momentet skall ytterligare ändras så att de

besvärshandlingar som tillställts miljövårdsnämnden skall hållas tillgängliga i kommunen för skriftligt bemötande trettio dagar från utgången av besvärstiden för den part som sist har fått del av beslutet eller från utgången av den besvärstid som har räknats från den dag beslutet har givits efter anslag. Enligt momentet skall miljövårdsnämnden genom brev meddela de övriga parterna om inkomna besvär och tillgänglighållandet samt om tidsfristen för bemötande. Efter tiden för tillgänglighållande bör nämnden utan dröjsmål tillstålla vattendomstolen besvärshandlingarna, bemötandena, det beslut som överklagas samt de handlingar som an knyter sig till beslutet. I momentet föreslås också att nämnden kan foga ytterligare utredning och sitt eget utlåtande till handlingarna, om den anser dessa vara behöriga för behandlingen i vattendomstolen.

21 kap. Särskilda stadganden

6 §. Paragrafens 1 och 2 mom. föreslås bli ändrade så att där inte längre talas om beslut utan om dom och så att uttrycket allmän underrätt ersätts med uttrycket tingsrätt. Till denna del motsvarar förslaget de föreslagna 16 kap. 41 f och 48 §§.

Paragrafens 3 och 4 mom. föreslås bli ändrade så att där inte längre talas om beslut utan om avgörande. Denna ändring föranleds av att man i dessa moment med vattenöverdomstolens beslut avser den dom genom vilken huvudsaken avgjorts och beslut i ansökningsärenden. På samma sätt som då det gäller stadgandena om tingsrätten föreslås att man i dessa moment talar om avgörandet i huvudsaken, dvs. så att domen i ett tvistemål eller brottmål och beslutet, dvs. det som tidigare kallats utslaget, i ett ansökningsärende går under den gemensamma benämningen avgörande.

9 §. Det föreslås att 3 mom. skall ändras så att om domstolen självmant har kallat ett vittne eller en sakkunnig i ett ansökningsärende, skall sökanden betala ersättning till honom, om det inte finns särskilda skäl att bestämma ersättningsskyldigheten på något annat sätt.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som underrättsreformen, dvs. den 1 december 1993.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i vattenlagen av den 19 maj 1961 (264/61) 16 kap. 15 §,

ändras 14 kap. 8 §, 15 kap. 2 § 2 mom., 13 och 14 § 2 och 4 mom., 16 kap. 2 och 3 §§, 10 § 3 mom., 13, 16 och 18 §§, 20 § 3 mom., 25 § 1 mom., 27 och 33—35 §§, 36 § 1 mom., 37—42 §§, 45 § 2 mom., 46 § 1 mom. samt 47—49 §§, 17 kap. 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom., 20 kap. 6 § 2 mom., 21 kap. 6 § samt 9 § 3 mom.,

av dessa lagrum 14 kap. 8 § och 16 kap. 25 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 11 oktober 1963 (453/63), 15 kap. 2 § 2 mom. och 14 § 2 och 4 mom., 16 kap. 18 och 27 §§ samt 49 § 1 mom., 17 kap. 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom. samt 20 kap. 6 § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 30 april 1987 (467/87), 16 kap. 13, 33 och 34 §§ samt 21 kap. 6 § sådana de lyder delvis ändrade genom sistnämnda lag, 16 kap. 49 § sådan den lyder delvis ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 11 oktober 1963 och 21 kap. 9 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juli 1993 (705/93),

fogas till 15 kap. 2 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 30 april 1987 och lag av den 16 december 1983 (979/83), nya 4 och 5 mom., till 16 kap. nya 13 a och 13 b §§, till kapitlets 25 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 11 oktober 1963 och lag av den 20 juli 1992 (646/92), nya 2 och 3 mom., varvid nuvarande 2 och 3 mom. blir 4 och 5 mom. samt till kapitlet nya 37 a, 39 a, 41 a, 41 b, 41 c, 41 d, 41 e, 41 f §§ samt före mellanrubriken angående brottmål en ny 42 a § samt nya 50 och 51 §§ samt framför de två sistnämnda paragraferna nya mellanrubriker samt till 17 kap. 1 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 30 april 1987 och den 20 juli 1992, ett nytt 3 mom. som följer:

14 kap.

Allmänna stadganden om förfarandet

8 §

Handlingar som enligt denna lag skall inlämnas till vattendomstolen och vattenöverdomstolen kan sändas med posten eller genom bud, med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar (248/65).

15 kap.

Vattendomstolar

2 §

Vattendomstolen är beslutför med en vattenrättsdomare som ordförande samt ett genom förordning angivet antal ledamöter, minst två. Genom förordning utfärdas närmare stadganden om vattenrättsingenjörernas och vattenrättslimnologernas deltagande i behandlingen av lagskipningsärenden beroende på deras art. Andra behövliga bestämmelser om behandlingen av mål och verksamheten vid vattendomstolen utfärdas i arbetsordningen.

Då det är frågan om åtgärder som avses i 16 kap. 2 och 3 §§, 10 § 3 mom., 33 § 3 mom., 34, 35, 37 och 39 §§, 45 § 2 mom. samt 46 och 47 §§ samt 17 kap. 2 § 1 mom. eller andra därmed jämförbara åtgärder för förberedande av behandling, är vattendomstolen beslutför också med endast vattendomstolens ordförande eller enligt vad som bestäms i arbetsordningen en annan ledamot, som vid behov skall förhandla med vattendomstolens övriga ledamöter före ett beslut eller en åtgärd som avses i detta moment.

Beslut i vattendomstolen om sådana åtgärder som avses i 4 mom. kan på det sätt som stadgas i momentet och i enlighet med arbetsordningen fattas av sekreteraren.

13 §

Har i denna lag eller med stöd av den inte annat stadgats eller bestämts, skall i fråga om vattendomstol i tillämpliga delar iakttagas stadgandena om tingsrätt.

14 §

Vattenöverdomstolen består av en vattenöverdomare såsom ordförande och ett behövligt antal vattenöverdomstolsråd såsom övriga

medlemmar. En del av vattenöverdomstolsråden skall vara lagfarna, en del sakkunniga i teknik och en del i naturhushållning. Vattenöverdomstolen är beslutför med ordföranden och ett i förordning stadgat antal vattenöverdomstolsråd, minst två. I förordning bestäms i övrigt om det sätt på vilket de lagfarna vattenöverdomstolsråden och de vattenöverdomstolsråd som företräder sakkunskap på olika områden skall delta i behandlingen av mål och ärenden beroende på deras art.

Vattenöverdomstolen kan, enligt vad som stadgas i förordning, utöva sin verksamhet på två eller flera divisioner. Då vattenöverdomstolen är fördelad på divisioner, tjänstgör vattenöverdomaren eller ett lagfaret vattenöverdomstolsråd som ordförande för en division.

16 kap.

Vattenmålens handläggning i vattendomstolen

2 §

Om det ärende som avses i ansökningsuppenbarligen inte ankommer på vattendomstolen, skall ansökningsutredningen utan vidare åtgärder avvisas genom beslut av vattendomstolen.

3 §

Om den utredning som fogats till ansökningsutredningen är bristfällig eller om en särskild tilläggsutredning anses nödvändig, skall sökanden föreläggas en viss tid för kompletterande av ansökningsutredningen, vid äventyr att ärendet annars kan avskrivas. Om sökanden inte har inlämnat ansökningshandlingarna i tillräckligt många exemplar, skall han uppmanas att inom utsatt tid inlämna de exemplar som saknas. Om sökanden inte inlämnar dessa, ser vattendomstolen till att handlingarna kopieras på sökandens bekostnad. Om en karta, ritning eller någon annan handling är svår att kopiera, behöver vattendomstolen inte kopiera den. Därvid skall de sakägare som i övrigt delges de handlingar som tillställts vattendomstolen meddelas att handlingen hålls tillgänglig för dem i domstolens kansli.

10 §

Vattendomstolen kan vid behov förlänga den tid som avses i 1 mom.

13 §

I ett ansökningsärende eller en del av ett sådant skall muntlig förhandling hållas, om muntlig bevisning skall upptas i saken eller det av någon annan anledning är nödvändigt för att saken skall kunna utredas.

Då ett ärende behandlas vid muntlig förhandling skall i tillämpliga delar iakttagas vad som i 41 a § 1 mom., 41 b §, 41 d §, 41 e § 1 mom. och 42 a § stadgas om huvudförhandling i tvistemål i vattendomstolen.

13 a §

Av särskilda skäl kan vattendomstolen efter skriftväxling eller muntlig förhandling förordna att ansökningsutredningen skall behandlas vid synförrättning i enlighet med 5 §.

13 b §

Till muntlig förhandling skall sökanden, de som framställt påminnelser eller yrkanden samt de myndigheter som avses i 8 § inkallas. Kallelsen skall minst fjorton dagar före förhandlingen delges genom brev eller på annat sätt bevisligen.

Om ett ansökningsärende eller en del av det som skall behandlas vid den muntliga förhandlingen endast gäller vissa parter utan att påverka andras rätt eller allmänt intresse, kan vattendomstolen underrätta dessa parter om den muntliga förhandlingen.

16 §

Sökanden och de övriga parterna får vid den muntliga förhandlingen låta höra vittnen och framlägga annan bevisning som de vill anlita i saken, med iakttagande av vad som stadgas om bevisning vid allmän domstol. Vattendomstolen kan också på anhållan bevilja en part rätt att låta höra vittnen vid tingsrätten.

18 §

Finner vattendomstolen att en synförrättning som avses i 18 kap. är bristfällig, kan den förordna att en ny eller kompletterande förrättning skall hållas.

20 §

Vattendomstolen, eller på förordnande av vattendomstolen dess ordförande, ledamot eller sekreterare, kan förrätta besiktning på platsen.

Den berättelse som upprättas över besiktningen skall fogas till akten i ärendet.

25 §

Om inte annat följer av 13 §, avgör vattendomstolen ansökningsärenden på basis av handlingarna på föredragning. I vattendomstolens beslut i ett ansökningsärende får all tillgänglig utredning som inverkar på saken. Om en utredning inte har varit uppe till behandling eller inte ingår i handlingarna till det ärende som behandlas, skall den part som berörs av utredningen beredas tillfälle att uttala sin uppfattning om den, om detta inte är uppenbart onödigt.

Beslut i ett ansökningsärende ges den dag som meddelats på anslag i vattendomstolens tjänsterum. Om ärendet är ringa och vattendomstolen finner det möjligt, kan beslutet ges till sökanden vid en tidpunkt som meddelas honom då ansökningen inlämnas till vattendomstolen.

Om i ett ansökningsärende har hållits muntlig förhandling till vilken alla som berörs av avgörandet i ärendet, har kallats och om sakens art och omfattning tillåter det, kan vattendomstolens beslut avkunnas för parterna sedan sammanträdet har avslutats, och utslaget skall tillhandahållas parterna och vara allmänt tillgängligt i vattendomstolens tjänsterum senast den femtonde dagen efter avkunnandet. Om beslutet inte avkunnas genast, skall det så snart som möjligt efter det behandlingen avslutats ges vattendomstolens kansli.

27 §

I ansökningsärenden i vattendomstolen skall parterna stå för sina kostnader.

Fördröjer en part genom en invändning som han vet sakna fog eller på annat sätt uppsåtligt utan anledning behandlingen av ett ansökningsärende så att en annan part därav åsamkas kostnader, har denna dock rätt till gottgörelse för dem. En part har även rätt att få gottgörelse för sina kostnader, om han har blivit tvungen att vidta särskilda åtgärder för att bevisa att han vållas skada, men eller annan förlust av förmån, eller om det annars finns särskilda skäl att ersätta kostnaderna.

Om vattendomstolen på ansökan av den som lidit skada ålägger den som vållat skadan att betala ersättning eller vidta någon annan åtgärd,

kan domstolen ålägga honom att betala gottgörelse till den skadelidande även för dennes kostnader i ärendet.

33 §

Twistemål skall i vattendomstolen anhängiggöras genom att en stämningsansökan tillställs vattendomstolen. Ett yrkande som föranleds av en åtgärd som strider mot denna lag eller tidigare vattenlagstiftning och som avser förbudande av åtgärden, återställande av tidigare förhållanden eller ersättande av den skada som vållats genom en otillåten åtgärd, kan likväl även anhängiggöras genom ansökan.

I stämningsansökan skall meddelas kärandens individualiserade yrkande, en detaljerad redogörelse för de omständigheter som yrkandet grundar sig på samt, i den mån det är möjligt, vilka vittnen som skall höras i saken och i vilka frågor de skall höras. I stämningsansökan skall dessutom uppges parternas namn och adresser samt de övriga uppgifter som behövs då dessa skall kontaktas.

Till stämningsansökan skall fogas de handlingar på vilka kärandens yrkande grundar sig samt de skriftliga bevis som käranden åberopar. Stämningsansökan jämte bilagor skall inlämnas i två exemplar. Vattendomstolen kan dock tillåta att en karta, en ritning eller någon annan handling som inte kan kopieras utan olägenhet eller oskäliga kostnader inlämnas i ett exemplar.

34 §

Om stämningsansökan i något väsentligt avseende är bristfällig eller om det är uppenbart att den i stämningsansökan ansvedd frågan inte ankommer på vattendomstolens prövning eller inte skall behandlas som ett tvistemål, skall målet avvisas genom vattendomstolens beslut som antecknas på det ena exemplaret av stämningsansökan.

Beslutet skall tillställas käranden bevisligen eller i rekommenderat brev under av honom uppgiven adress.

Vad som stadgas ovan i denna paragraf gäller inte mål som med stöd av 33 § 1 mom. har anhängiggjorts genom ansökan, och inte heller yrkanden som enligt 11 kap. 8 § 2 mom. skall behandlas som tvistemål. Vattendomstolen kan vid behov förordna att en ansökan eller ett yrkande som avses här skall kompletteras med sådana uppgifter och utredningar som enligt 33 § skall ingå i eller fogas till stämnings-

ansökan. Vad som nedan stadgas om skyldigheten att delge motparten talan gäller på motsvarande sätt även delgivning av en sådan ansökan eller ett sådant yrkande.

Är stämningsansökan bristfällig skall käranden uppmanas att inom en viss tid avhjälpa bristen, om detta är nödvändigt för den fortsatta förberedelsen. Käranden skall samtidigt meddelas på vilket sätt stämningsansökan är bristfällig och att käromålet kan avvisas eller förkastas om han inte följer uppmaningen. Om stämningsansökan eller dess bilagor inte har lämnats in i tillräckligt många exemplar, skall käranden uppmanas att inom utsatt tid lämna in de exemplar som saknas. Om käranden inte lämnar in dessa, ser vattendomstolen till att handlingarna kopieras på kärandens bekostnad.

35 §

Om talan inte har avvisats med stöd av 34 §, skall vattendomstolen utfärda stämning och se till att stämningen och stämningsansökan delges motparten i den ordning som 11 kap. rättegångsbalken stadgar om delgivning i tvistemål. Av bilagor som med stöd av domstolens tillstånd enligt 33 § 3 mom. har inlämnats i ett exemplar, behöver dock ingen avskrift tillställas motparten, utan i samband med stämningen skall meddelas att bilagorna finns tillgängliga i vattendomstolens tjänsterum eller på någon annan plats som vattendomstolen bestämmer. I övrigt skall på motsvarande sätt tillämpas vad som stadgas i 10 §.

I stämningen skall svaranden uppmanas att skriftligen avge svaromål och i det uppge de omständigheter som avses i 5 kap. 10 § rättegångsbalken samt att tillställa vattendomstolen sitt svaromål inom den tid efter delgivningen som vattendomstolen har satt ut.

36 §

Svaromålet och de handlingar som svaranden vill åberopa till stöd för sitt svaromål skall tillställas vattendomstolen i två exemplar, om inte svaranden med motsvarande tillämpning av stadgandena i 33 § 3 mom. tillåts inge vissa handlingar i endast ett exemplar.

37 §

Vattendomstolen kan fortsätta förberedelsen av målet skriftligen eller muntligen, med iakttagande i tillämpliga delar av vad 5 kap.

rättegångsbalken stadgar om förberedelse i tvistemål.

Vattendomstolen skall vid förberedelsen se till att parterna uppger alla omständigheter som de vill åberopa och att det skapas förutsättningar för att huvudförhandlingen kan hållas i ett sammanhang.

37 a §

Om tvistemålet gäller behovet av tillstånd, tillämpningen av tillståndsvillkor eller annars genomförande av ett företag eller underhållsskyldighet och avgörandet uppenbart påverkar också någon annans än kärandens rätt eller intresse, kan vattendomstolen, efter att har hört käranden, besluta att målet helt eller delvis i fortsättningen skall behandlas som ett ansökningsärende rörande samma fråga, varvid käranden betraktas som sökande. Lider käranden förlust av förmån, gäller angående rättegångskostnaderna vad som stadgas i 27 § 3 mom. Om vattendomstolen bestämmer att syneförrättning skall hållas i målet, gäller angående kostnaderna för förrättningen vad som stadgas i 21 kap. 11 § 2 mom.

38 §

Vattendomstolens ordförande, ledamot eller sekreterare kan på förordnande av vattendomstolen förrätta besiktning på platsen. Den berättelse som upprättas över besiktningen skall fogas till akten i målet.

39 §

Vattendomstolen bestämmer vad som skall behandlas vid den muntliga förberedelsen och vilka parter som skall kallas till den. Vattendomstolen ser till att parterna kallas till förberedelsen på det sätt som 11 kap. rättegångsbalken stadgar om delgivning i tvistemål.

I kallelsen till sammanträdet för den muntliga förberedelsen skall meddelas vilken dag, vilket klockslag och var sammanträdet skall hållas, samt vilken påföljden kan bli om den som kallas inte inställer sig till sammanträdet. Därtill skall i kallelsen meddelas vilka frågor som kommer att behandlas vid den muntliga förberedelsen.

39 a §

Om någon måste inställa sig personligen till den muntliga förberedelsen, skall han inkallas vid vite.

Den muntliga förberedelsen kan hållas även om svaranden eller den som skall höras är frånvarande.

Vid den muntliga förberedelsen får tredsdom inte meddelas.

39 b §

Vid den muntliga förberedelsen kan parterna hänvisa till skrivelser som de tidigare inlämnat samt till annat skriftligt rättegångsmaterial. Härvid skall de kortfattat redogöra för innehållet i det skriftliga materialet.

40 §

På begäran av käranden kan vattendomsstolen utan huvudförhandling besluta om vidtagande av åtgärder som minskar skador eller men, innan frågan om dessa åtgärder slutgiltigt avgörs. En förutsättning är att käranden lämnar länsstyrelsen säkerhet för de ersättningar som han är skyldig att betala för åtgärderna.

Beslutet, i vilket ändring kan sökas särskilt, träder genast i kraft, men det kan ändras beroende på omständigheterna.

41 §

När förberedelsen har avslutats överförs målet till huvudförhandling. Målet eller någon del av det kan dock utan huvudförhandling överföras till vattendomsstolens fulltaliga sammanträde för att avgöras på föredragning på basis av handlingarna, om

- 1) målet är av sådan art att avgörandet inte kräver muntlig förhandling, eller
- 2) parterna meddelar att de inte har muntlig bevisning att anföra och begär att målet skall avgöras utan muntlig förhandling.

41 a §

Huvudförhandlingen hålls på den ort där vattendomsstolen är belägen eller, om målet inte kan behandlas där utan avsevärd olägenhet för parterna eller andra som skall kallas till sammanträdet, eller om utredningen av saken eller någon annan särskild orsak kräver det, på någon annan lämplig plats.

Vattendomsstolen ser till att parterna kallas till huvudförhandlingen på det sätt som 11 kap. rättegångsbalken stadgar om delgivning i tvistemål. I kallelsen skall meddelas vilken dag, vilket klockslag och var huvudförhandlingen skall hållas samt vilken påföljden kan bli om den som kallas inte infinner sig till sammanträdet. Om det är befogat skall i kallelsen också

meddelas vilka frågor som kommer att behandlas vid huvudförhandlingen.

Vattendomsstolen kan förrätta syn i samband med huvudförhandlingen. Tiden och platsen för synförrättningen kan kungöras offentligt i de berörda kommunerna.

41 b §

Om någon måste inställa sig till huvudförhandlingen personligen, skall han inkallas vid vite.

Huvudförhandlingen kan hållas även om svaranden eller den som skall höras är frånvarande.

Vid huvudförhandlingen får tredsdom inte meddelas.

41 c §

Om vattendomsstolen av särskilda skäl anser att målet kan behandlas vid huvudförhandling utan förberedelse, kan den kalla parterna direkt till huvudförhandlingen.

41 d §

Huvudförhandlingen är muntlig. En part får inte läsa upp eller avge någon skriftlig utsaga till domstolen eller i övrigt framställa saken skriftligt.

En part får dock ur en handling läsa upp sitt yrkande, direkta hänvisningar till rättspraxis och den juridiska litteraturen samt till sådana handlingar som innehåller ett flertal tekniska uppgifter och sifferuppgifter och som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får han använda anteckningar till stöd för minnet. För att utreda tekniska och därmed jämförbara frågor får han dessutom hänvisa till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kortfattat redogöra för innehållet till den del han hänvisar till det.

Vid huvudförhandlingen skall

- 1) ordföranden eller någon annan ledamot kortfattat redogöra för tvisteläget,
- 2) käranden framställa sina yrkanden och grunderna för dem,
- 3) motparten meddela om han medger eller bestrider käromålet
- 4) parterna i tur och ordning närmare motivera sin uppfattning och yttra sig om de grunder som de övriga parterna har anfört,
- 5) bevis upptas, samt
- 6) parterna slutföra sin talan.

41 e §

Huvudförhandlingen får inte skjutas upp,

om inte viktiga skäl kräver det. Om huvudförhandlingen uppskjuts, skall tiden och platsen för den fortsatta förhandlingen meddelas i uppskovsbeslutet eller senare särskilt. Om huvudförhandlingen måste uppskjutas, skall behandlingen fortsättas där den föregående förhandlingen avslutades.

Om en ny ledamot deltar i behandlingen av målet, skall en ny huvudförhandling dock hållas. Bevisningen behöver i ett sådant fall dock inte upptas på nytt, om det inte anses nödvändigt för att saken skall kunna utredas. Bevisningen behöver inte heller upptas på nytt när det med hänsyn till sakens art och den bevisning som skall upptas medför oskäligen kostnader eller väsentlig olägenhet.

41 f §

Vattendomstolen avgör huvudsaken i tvistemål genom dom. Övriga avgöranden är beslut. Då huvudförhandling har hållits i målet får i domen beaktas endast det rättegångsmaterial som har lagts fram vid huvudförhandlingen och syn. Till den del målet avgörs på grundvalen av handlingar, får det rättegångsmaterial som ingår i handlingarna beaktas.

Om målets art och omfattning tillåter det, kan vattendomstolens dom avkunnas för parterna så snart huvudförhandlingen har avslutats, och den skall tillhandahållas parterna och hållas tillgänglig för allmänheten i vattendomstolens tjänsterum senast den femtonde dagen efter avkunnandet. Om domen inte avkunnas genast, skall den meddelas så snart som möjligt sedan förhandlingen har avslutats.

42 §

Angår ett tvistemål avlägsnande av en anordning eller anläggning eller förbudande av en åtgärd, men ansökan om tillstånd för bibehållande av anordningen eller anläggningen eller vidtagande av åtgärden har anhängiggjorts, får tvistemålet inte avgöras innan ärendet angående beviljande av tillståndet har avgjorts i vattendomstolen.

42 a §

Om inte något annat stadgas eller i denna lag eller med stöd av den skall vid rättegång i tvistemål i tillämpliga delar iaktas de stadganden som gäller för tingsrätten.

Vattendomstolen kan på begäran bevilja en part rätt att låta höra vittnen vid tingsrätten.

Angående ersättningar som skall betalas till

vittnen och sakkunniga gäller vad som stadgas i 21 kap. 9 §.

45 §

Vattendomstolen skall för muntlig förhandling utsätta tid och plats för sammanträde samt kalla åklagaren och målsäganden till sammanträdet genom rekommenderat brev som avsänts minst fjorton dagar före den utsatta dagen. De myndigheter som avses i 21 kap. 1 § 1 mom. skall på samma sätt underrättas om tiden och platsen för förhandlingen.

46 §

Vill en målsägande i vattendomstolen utföra åtal i mål som allmänna åklagaren inte anmält till åtal, skall han tillställa vattendomstolen en åtalsskrift på det sätt som stadgas angående stämningsansökan i tvistemål. Vattendomstolen skall utan dröjsmål anmäla om åtalsskriften hos åklagaren. Anmäler åklagaren att han inte väcker åtal, skall vattendomstolen förordna att målet skall tas upp till muntlig förhandling eller att skriftväxling därförinnan skall försiggå, varvid 35 och 36 §§ skall iaktas i tillämpliga delar.

47 §

Vattendomstolen kan i brottmål som avses i detta kapitel förordna att polisundersökning skall verkställas eller, om undersökning har verkställts, att den skall kompletteras i angivet avseende. Vattendomstolen kan vid behov förätta syn eller förordna ordföranden, en ledamot eller sekreteraren att förätta besiktning på platsen.

48 §

Vid behandlingen av brottmål skall i övrigt i tillämpliga delar iaktas vad som i 41 a—41 e §§ stadgas om huvudförhandling i tvistemål i vattendomstolen.

Brottmål avgörs genom dom. Vid meddelande och avkunnande av dom iaktas i tillämpliga delar vad som stadgas i 23 och 25 §§ om beslut i ansökningsärenden. Stadgandena i 25 § om att beslutet skall hållas tillgängligt för allmänheten och om att en kopia skall sändas till myndigheterna och till de berörda kommunerna skall dock inte iaktas.

Målsäganden får domen utan anhållan en-

dast om han utför åtal för ett brott som han inte anmält till åklagaren för väckande av åtal.

49 §

Anförs hos vattendomstolen besvär över miljövårdsnämndens beslut i ärenden som avses i 20 kap. 2 § 1 mom. eller över beslut vid dikningsförrättning eller över en åtgärd varom stadgas i 21 kap. 7 §, gäller om behandlingen av besvärssärendet i tillämpliga delar vad som stadgas om ansökningsärenden. Besvär som gäller en dikningsförrättning eller en åtgärd som avses i 21 kap. 7 § skall hållas tillgängliga i vattendomstolen 30 dagar från besvärstidens utgång, inom vilken tid besvären kan bemötas skriftligt.

När besvär har anförts över beslut vid en dikningsförrättning, skall vattendomstolen för behandling av besvärssärendet beställa de handlingar som har tillkommit vid förrättningen. Om det framgår av handlingarna att ändringsökanden har haft en motpart eller motparter vid den tidigare behandlingen av saken, skall vattendomstolen särskilt bereda dessa tillfälle att tillstålla vattendomstolen skriftligt bemötande, om detta på grund av den utredning som framgår av handlingarna inte är uppenbart onödigt.

I fråga om rättegångskostnaderna i besvärssärenden gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 21 kap. rättegångsbalken.

Handräckningsärenden

50 §

Om handräckningsärenden stadgas i 21 kap.

Vid behandlingen av handräckningsärenden iakttas i övrigt i tillämpliga delar vad som i denna lag stadgas om behandlingen av ansökningsärenden. I fråga om ersättande av rättegångskostnader i handräckningsärenden iakttas dock i tillämpliga delar vad som i denna lag stadgas om ersättande av rättegångskostnader i tvistemål.

Särskilda stadganden

51 §

I de fall där det enligt den allmänna rättegångsordningen skall ges ett särskilt beslut om en invändning angående rättegången, får dock vattendomstolen pröva om ett sådant beslut skall meddelas.

Angående omröstning i vattendomstol gäller vad 23 kap. rättegångsbalken stadgar om omröstning.

17 kap.

Ändringssökande

1 §

I en vattendomstols avgörande får, om inte något annat stadgas, ändring sökas genom besvär hos vattenöverdomstolen.

Vad som i detta kapitel stadgas om en vattendomstols eller vattenöverdomstolens utslag eller beslut gäller på motsvarande sätt även domar.

2 §

Finner vattendomstolen att motparten eller andra parter skall beredas tillfälle att bemöta besvären, skall dessa delges dem med uppgift om var besvärshandlingarna är tillgängliga samt inom vilken tid och vart ett skriftligt bemötande skall inlämnas. Även de myndigheter som enligt 16 kap. tillställs avskrift av det överklagade utslaget eller beslutet skall underättas om besvären.

20 kap.

Miljövårdsnämnden

6 §

Den som är missnöjd med miljövårdsnämndens här avsedda beslut får söka ändring i det genom besvär i vattendomstolen. En till vattendomstolen ställd besvärsskrift, i vilken det beslut som överklagas skall anges, skall inom 30 dagar från delfäendet, sagda dag oräknad, tillställas miljövårdsnämnden. Besvärshandlingarna skall i kommunen hållas tillgängliga för skriftligt bemötande 30 dagar från utgången av besvärstiden för den part som sist har fått del av beslutet eller från utgången av besvärstiden som har beräknats från den dag beslutet har meddelats efter anslag. Miljövårdsnämnden skall genom brev meddela de övriga parterna om inkomna besvär och var de är tillgängliga samt om tidsfristen för bemötande. Efter tiden för tillgänglighållande skall nämnden utan dröjsmål tillstålla vattendomstolen

besvärshandlingarna, bemötandena, det beslut som överklagas samt de handlingar som anknyter sig till beslutet. Nämnden kan foga till handlingarna ytterligare utredning och sitt eget utlåtande, om den anser dessa vara nödvändiga för behandlingen i vattendomstolen.

21 kap.

Särskilda stadganden

6 §

Vattendomstolens dom i tvistemål verkställs som tingsrättens dom i tvistemål. Vad som sagts ovan gäller i tillämpliga delar även vattendomstolens avgöranden i ansöknings- och besvärssärenden samt vid dikningsförrätning meddelat beslut och miljövårdsnämndens beslut som vunnit laga kraft.

Om verkställighet av vattendomstolens dom i brottmål gäller vad som stadgas om verkställighet av tingsrättens dom i brottmål.

Vattenöverdomstolens avgörande verkställs på det sätt som stadgas om verkställighet av dom som vunnit laga kraft. Gäller vattenöverdomstolens avgörande likväl en åtgärd som skulle förändra rådande förhållanden så att sökande av ändring i fråga om en väsentlig del av avgörandet på grund av åtgärden skulle

förlora sin huvudsakliga betydelse, kan vattenöverdomstolen i sitt avgörande helt eller delvis förbjuda verkställigheten innan avgörandet vunnit laga kraft.

Om det finns skäl därtill, kan högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen, då den behandlar ett fullföljdsärende, förordna att vattenöverdomstolens avgörande inte får verkställas eller dess verkställighet fortsättas förrän saken avgjorts, eller att ett utfärdat verkställighetsförbud skall upphöra att gälla.

9 §

Om rätten för vittnen och sakkunniga att få ersättning för rese- och uppehållskostnader och för ekonomisk förlust, om utbetalningen av nämnda ersättningar samt om åläggande av en part att ersätta staten för vad som betalats av statsmedel gäller vad som särskilt stadgas därom. Den ersättning som i ett ansökningsärende skall betalas till ett vittne eller en sakkunnig som har kallats på tjänstens vägnar skall dock betalas av sökanden, om det inte finns särskilda skäl att bestämma ersättningskyldigheten på något annat sätt.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1993.

Helsingfors den 11 oktober 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister *Heikki Haavisto*

Lag

om ändring av vattenlagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i vattenlagen av den 19 maj 1961 (264/61) 16 kap. 15 §,

ändras 14 kap. 8 §, 15 kap. 2 § 2 mom., 13 och 14 § 2 och 4 mom., 16 kap. 2 och 3 §§, 10 § 3 mom., 13, 16 och 18 §§, 20 § 3 mom., 25 § 1 mom., 27 och 33—35 §§, 36 § 1 mom., 37—42 §§, 45 § 2 mom., 46 § 1 mom. samt 47—49 §§, 17 kap. 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom., 20 kap. 6 § 2 mom., 21 kap. 6 § samt 9 § 3 mom.,

av dessa lagrum 14 kap. 8 § och 16 kap. 25 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 11 oktober 1963 (453/63), 15 kap. 2 § 2 mom. och 14 § 2 och 4 mom., 16 kap. 18 och 27 §§ samt 49 § 1 mom., 17 kap. 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom. samt 20 kap. 6 § 2 mom. sådana de lyder i lag av den 30 april 1987 (467/87), 16 kap. 13, 33 och 34 §§ samt 21 kap. 6 § sådana de lyder delvis ändrade genom sistnämnda lag, 16 kap. 49 § sådan den lyder delvis ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 11 oktober 1963 och 21 kap. 9 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 26 juli 1993 (705/93),

fogas till 15 kap. 2 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 30 april 1987 och lag av den 16 december 1983 (979/83), nya 4 och 5 mom., till 16 kap. nya 13 a och 13 b §§, till kapitlets 25 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 11 oktober 1963 och lag av den 20 juli 1992 (646/92), nya 2 och 3 mom., varvid nuvarande 2 och 3 mom. blir 4 och 5 mom. samt till kapitlet nya 37 a, 39 a, 41 a, 41 b, 41 c, 41 d, 41 e, 41 f §§ samt före mellanrubriken angående brottmål en ny 42 a § samt nya 50 och 51 §§ samt framför de två sistnämnda paragraferna nya mellanrubriker samt till 17 kap. 1 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 30 april 1987 och den 20 juli 1992, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lag

Förslag

14 kap.

Allmänna stadganden om förfarandet

8 §

Handlingar, som enligt denna lag skola inlämnas till vattendomstolen och vattenöverdomstolen, må sändas per post eller medelst bud, med iakttagande i tillämpliga delar av vad i lagen den 26 februari 1954 om översändande av handlingar (75/54) är stadgat.

8 §

Handlingar som enligt denna lag skall inlämnas till vattendomstolen och vattenöverdomstolen kan sändas med posten eller genom bud, med iakttagande i tillämpliga delar av *lagen om insändande av vissa handlingar till domstolar* (248/65).

15 kap.

Vattendomstolar

2 §

Vattendomstolen är domför med en vattensrättsdomare såsom ordförande samt ett i vattendomstolens arbetsordning angivet antal ledamöter, minst två. I arbetsordningen utfärdas närmare bestämmelser om vattenrätt-

Vattendomstolen är *beslutför* med en vattensrättsdomare som ordförande samt ett *genom förordning stadgat* antal ledamöter, minst två. *Genom förordning* utfärdas närmare *stadganden* om vattenrättsingenjörernas och vattenrättslim-

Gällande lydelse

singenjörernas och vattenrättslimnologernas deltagande i handläggningen av mål beroende på deras art samt andra behövliga bestämmelser om handläggningen av mål och verksamheten vid vattendomstolen.

Föreslagen lydelse

nologernas deltagande i behandlingen av lagskipningsärenden beroende på deras art. Andra behövliga bestämmelser om behandlingen av mål och verksamheten vid vattendomstolen *utfärdas i arbetsordningen.*

 Då det är frågan om åtgärder som avses i 16 kap. 2 och 3 §§, 10 § 3 mom., 33 § 3 mom., 34, 35, 37 och 39 §§, 45 § 2 mom. samt 46 — 47 §§ samt 17 kap. 2 § mom. eller andra därmed jämförbara åtgärder för förberedande av behandling, är vattendomstolen beslutför också med endast vattendomstolens ordförande eller enligt vad som bestäms i arbetsordningen en annan ledamot, som vid behov skall förhandla med vattendomstolens övriga ledamöter före ett beslut eller en åtgärd som avses i detta moment.

Beslut i vattendomstolen om sådana åtgärder som avses i 4 mom. kan på det sätt som stadgas i momentet och i enlighet med arbetsordningen fattas av sekreteraren.

13 §

Har ej i denna lag eller i stöd av densamma annat stadgats, skall på vattendomstol och rättegång vid den tillämpas vad om allmän underrätt gäller. I de fall, i vilka om invändning angående rättegången enligt allmän rättegångsordning särskilt utslag skall givas, må dock vattendomstolen pröva, huruvida särskilt utslag skall meddelas

Angående omröstning i vattendomstol gäller vad om omröstning i kollegial domstol är stadgat.

14 §

 Vattenöverdomstolen består av en vattenöverdomare såsom ordförande och ett behövt antal vattenöverdomstolsråd såsom övriga medlemmar. En del av vattenöverdomstolsråden skall vara lagfarna, en del sakkunniga i teknik och en del i naturhushållning. Vattenöverdomstolen är domför med ordföranden och ett i vattenöverdomstolens arbetsordning bestämt antal vattenöverdomstolsråd, minst två. I arbetsordningen bestäms i övrigt om det sätt på vilket de lagfarna vattenöverdomstolsråden och de vattenöverdomstolsråd som företräder sak-

13 §

Har i denna lag eller med stöd av den inte annat *stadgats eller* bestämts, skall i fråga om vattendomstol *i tillämpliga delar iakttas stadgandena om tingsrätt.*

14 §

 Vattenöverdomstolen består av en vattenöverdomare såsom ordförande och ett behövt antal vattenöverdomstolsråd såsom övriga medlemmar. En del av vattenöverdomstolsråden skall vara lagfarna, en del sakkunniga i teknik och en del i naturhushållning. Vattenöverdomstolen är *beslutför* med ordföranden och ett *i förordning stadgat* antal vattenöverdomstolsråd, minst två. *I förordning* bestäms i övrigt om det sätt på vilket de lagfarna vattenöverdomstolsråden och de vattenöverdomstolsråd som företräder sakkunskap på

Gällande lydelse

kunskap på olika områden skall delta i målens handläggning beroende på deras art.

Vattenöverdomstolen kan, enligt vad som föreskrivs i arbetsordningen, utöva sin verksamhet på två eller flera divisioner. Då vattenöverdomstolen är fördelad på divisioner, tjänstgör vattenöverdomaren eller ett lagfaret vattenöverdomstolsråd som ordförande för division.

Föreslagen lydelse

olika områden skall delta i behandlingen av mål och ärenden beroende på deras art.

Vattenöverdomstolen kan, enligt vad som stadgas i förordning, utöva sin verksamhet på två eller flera divisioner. Då vattenöverdomstolen är fördelad på divisioner, tjänstgör vattenöverdomaren eller ett lagfaret vattenöverdomstolsråd som ordförande för en division.

16 kap.

Vattenmåls handläggning i vattendomstolen

2 §

Ankommer mål, som i ansökningen avses, uppenbarligen ej på vattendomstolen, skall ansökningen utan vidtagande av vidare åtgärd medelst utslag av vattenrättsdomaren avvisas.

Om det ärende som avses i ansökningen uppenbarligen inte ankommer på vattendomstolen, skall ansökningen utan vidare åtgärder avvisas genom beslut av vattendomstolen.

3 §

Finner vattenrättsdomaren, innan vattendomstolen handlagt målet, den ansökningen bilagda utredningen bristfällig eller särskild tilläggsutredning nödig eller erfordras flere än tre exemplar av ansökningshandlingarna, skall sökanden föreläggas viss tid för fullständigande av ansökningen vid äventyr, att målet lämnas därhän.

3 §

Om den utredning som fogats till ansökningen är bristfällig eller om en särskild tilläggsutredning anses nödvändig, skall sökanden föreläggas en viss tid för kompletterande av ansökningen, vid äventyr att ärendet annars kan avskrivas. Om sökanden inte har inlämnat ansökningshandlingarna i tillräckligt många exemplar, skall han uppmanas att inom utsatt tid inlämna de exemplar som saknas. Om sökanden inte inlämnar dessa, ser vattendomstolen till att handlingarna kopieras på sökandens bekostnad. Om en karta, ritning eller någon annan handling är svår att kopiera, behöver vattendomstolen inte kopiera den. Därvid skall de sakägare som i övrigt delges de handlingar som tillställts vattendomstolen meddelas att handlingen hålls tillgänglig för dem i domstolens kansli.

10 §

Vattenrättsdomaren må vid behov förlänga i 1 mom. avsedd tid.

Vattendomstolen kan vid behov förlänga den tid som avses 1 mom.

13 §

Efter avslutad skriftväxling skall det hållas muntlig förhandling, om inte ansökningsmålet är av mindre betydelse eller annars av sådan

13 §

I ett ansökningsärende eller en del av ett sådant skall muntlig förhandling hållas om muntlig bevisning skall upptas i saken eller det av

Gällande lydelse

beskaffenhet att muntlig förhandling för att pröva påminnelser och yrkanden eller av annan orsak inte behövs. Av särskilda skäl kan vattendomstolen efter skriftväxling eller muntlig förhandling förordna att ansökningen i enlighet med 5 § skall handläggas vid syneförretning.

Kallelse till muntlig förhandling skall delgivas sökanden och övriga parter på sätt om delgivning av ansökan i 7 § 1 mom. och 8 § detta kapitel är stadgat.

I fall, som avses i 9 § detta kapitel, må vattendomstolen utan offentlig kungörelse tillställa envar part särskilt för sig meddelande om muntlig förhandling i rekommenderat brev eller bevisligen på annat sätt.

Föreslagen lydelse

någon annan anledning är nödvändig för att saken skall kunna utredas.

Då ett ärende behandlas vid muntlig förhandling skall i tillämpliga delar iakttas i 41 a § 1 mom., 41 b §, 41 d §, 41 e § 1 mom. och 42 a § vad som stadgas om huvudförhandling i tvistemål i vattendomstolen.

13 a §

Av särskilda skäl kan vattendomstolen efter skriftväxling eller muntlig förhandling förordna att ansökningen skall behandlas vid syneförretning i enlighet med 5 §.

13 b §

Till muntlig förhandling skall sökanden, de som framställt påminnelser eller yrkanden samt de myndigheter som avses i 8 § inkallas. Kallelsen skall minst fjorton dagar före förhandlingen delges genom brev eller på annat sätt bevisligen.

Om ett ansökningsärende eller den del av det som skall behandlas vid den muntliga förhandlingen endast gäller vissa parter utan att påverka andras rätt eller allmänt intresse, kan vattendomstolen underrätta dessa parter om den muntliga förhandlingen.

15 §

Muntlig förhandling anställs på vattendomstolens förläggningssort eller, därest parterna eller andra, som skola kallas till sammanträdet, av målets handläggning därstädes skulle åsamkas avsevärd olägenhet eller sakens utredning eller annat synnerligt skäl det påkallar, på annat lämpligt ställe.

Muntlig förhandling må ej uppskjutas, såfram icke viktiga skäl det påkalla. Om tid och ställe för målets fortsatta handläggning skall tillkännagivas i uppskovsbeslutet.

16 §

Vid muntlig förhandling skola framställda påminnelser och yrkanden prövas. Sökanden och

15 §

(Upphävs)

16 §

Sökanden och de övriga parterna får vid den muntliga förhandlingen låta höra vittnen

Gällande lydelse

övriga parter må vid muntlig förhandling låta avhöra vittnen och framställa annan bevisning, som de vilja i målet anlita, med iakttagande av vad om bevisning vid allmän domstol är stadgat. Vattendomstolen må ock på anhållan medgiva part rätt att låta avhöra vittnen vid allmän underrätt.

18 §

Finner vattendomstolen att en syneförrättning är bristfällig, kan den förordna att ny eller kompletterande förrättning skall hållas.

20 §

Ordförande, ledamot eller sekreterare i vattendomstolen må på förordnande av vattendomstolen på platsen förrätta besiktning, över vilken upprättad berättelse skall bifogas akten i målet.

Om i ansökningsmål muntlig förhandling anställts och målets beskaffenhet och omfång det tillåta, må vattendomstolens utslag avkunnas för parterna, sedan den muntliga förhandlingen avslutas, och skall utslaget tillhandahållas parterna och vara allmänt tillgängligt i vattendomstolens tjänsterum senast å den femtonde dagen efter avkunnandet. I annat fall gives utslaget på dag, som tillkännagivits medelst anslag i vattendomstolens tjänsterum. Är

Föreslagen lydelse

och framlägga annan bevisning som de vill anlita i saken, med iakttagande av vad som stadgas om bevisning vid allmän domstol. Vattendomstolen kan också på anhållan bevilja en part rätt att låta höra vittnen vid *tingsrätten*.

18 §

Finner vattendomstolen att en syneförrättning som avses i 18 kap. är bristfällig, kan den förordna att en ny eller kompletterande förrättning skall hållas.

Vattendomstolen, eller på förordnande av vattendomstolen dess ordförande, ledamot eller sekreterare, kan förrätta besiktning på platsen. Den berättelse som upprättas över besiktningen skall fogas till akten i saken.

25 §

Om inte annat följer av 13 §, avgör vattendomstolen ansökningsärendet på basis av handlingarna på föredragning. I vattendomstolens beslut i ett ansökningsärende får all tillgänglig utredning som inverkar på saken beaktas. Om en utredning inte har varit uppe till behandling eller inte ingår i handlingarna till det ärende som behandlas, skall den part som berörs av utredningen beredas tillfälle att uttala sin uppfattning om den, om detta inte är uppenbart onödigt.

Beslut i ett ansökningsärende ges den dag som meddelats på anslag i vattendomstolens tjänsterum. Om ärendet är ringa och vattendomstolen finner det möjligt, kan beslutet ges åt sökanden vid en tidpunkt som meddelas honom då ansökningsärendet inlämnas till vattendomstolen.

Om det i ett ansökningsärende har hållits muntlig förhandling till vilken alla som berörs av avgörandet i ärendet har kallats, och om sakens art och omfattning tillåter det, kan vattendomstolens beslutet avkunnas för parterna sedan sammanträdet har avslutats, och utslaget skall tillhandahållas parterna och vara allmänt tillgängligt i vattendomstolens tjänsterum senast den femtonde dagen efter avkunnandet. Om beslutet inte avkunnas genast, skall

Gällande lydelse

målet ringa och finner vattenrättsdomaren det möjligt, må utslag utgivas åt sökanden på tid, som meddelas sökanden vid ansöknings inlämnande till vattendomstolen.

27 §

Fördröjer en part genom invändning som han vet sakna fog eller på annat sätt uppsåtliga utan anledning ansökningsmålet handläggning så att annan part därav åsamkas kostnader, har denna rätt till gottgörelse för dem. En part har även rätt att få gottgörelse för sina kostnader, om han nödgats vidta särskilda åtgärder för att bevisa att han vållas skada, men eller annan förlust av förmån, eller om det annars finns särskilda skäl att ersätta kostnaderna.

Om den som vållat skada, på ansökan av den som lidit skadan, åläggs att betala ersättning eller vidta åtgärd, kan vattendomstolen ålägga honom att betala gottgörelse till den skadelidande även för dennes kostnader i målet.

33 §

Twistemål skall i vattendomstolen anhängiggöras genom inlaga. Ett yrkande, som föranleds av en åtgärd som strider mot denna lag eller tidigare vattenlagstiftning och som avser förbjudande av åtgärden, återställande av tidigare förhållanden eller ersättande av skada som vållats genom otillåten åtgärd, kan likväl även anhängiggöras genom ansökan.

Inlagan skall, förutom kändens och svarandens namn och adress, innehålla kändens yrkanden och grunderna för dem. Till inlagan skola fogas de handlingar kändens vill förete för utredande av sin talan.

Inlagan jämte bilagor skall ingivas i två exemplar. Vattenrättsdomaren må dock tillåta, att karta, ritning eller annan handling, vars kopierande skulle medföra olägenhet eller oskäligen kostnader, ingives i ett exemplar.

Föreslagen lydelse

det så snart som möjligt efter det behandlingen avslutats ges i vattendomstolens kansli.

27 §

I ansökningsärende i vattendomstolen skall parterna stå för sina kostnader.

Fördröjer en part genom en invändning som han vet sakna fog eller på annat sätt uppsåtliga utan anledning behandlingen av ansökningsärendet så att en annan part därav åsamkas kostnader, har denna dock rätt till gottgörelse för dem. En part har även rätt att få gottgörelse för sina kostnader, om han har blivit tvungen vidta särskilda åtgärder för att bevisa att han vållas skada, men eller annan förlust av förmån, eller om det annars finns särskilda skäl att ersätta kostnaderna.

Om vattendomstolen på ansökan av den som lidit skada ålägger den som vållat skadan att betala ersättning eller vidta någon annan åtgärd, kan domstolen ålägga honom att betala gottgörelse till den skadelidande även för dennes kostnader i målet.

33 §

Twistemål skall i vattendomstolen anhängiggöras genom att en stämningensansökan tillställs vattendomstolen. Ett yrkande som föranleds av en åtgärd som strider mot denna lag eller tidigare vattenlagstiftning och som avser förbjudande av åtgärden, återställande av tidigare förhållanden eller ersättande av den skada som vållats genom en otillåten åtgärd, kan likväl även anhängiggöras genom ansökan.

I stämningensansökan skall meddelas kändens individualiserade yrkande, en detaljerad redogörelse för de omständigheter som yrkandet grundar sig på, samt i den mån det är möjligt vilka vittnen som skall höras i saken och i vilka frågor de skall höras. I stämningensansökan skall dessutom uppges parternas namn och adresser samt de övriga uppgifter som behövs då dessa skall kontaktas.

Till stämningensansökan skall fogas de handlingar på vilka kändens yrkande grundar sig samt de skriftliga bevis som kändens åberopar. Stämningensansökan jämte bilagor skall inlämnas i två exemplar. Vattendomstolen kan dock tillåta att en karta, en ritning eller någon annan

Gällande lydelse

34 §

Är inlagan i väsentligt avseende bristfällig eller har icke stadgandena i 33 § 3 mom. detta kapitel iakttagits eller är det uppenbart, att den i inlagan avsedda frågan icke ankommer på vattendomstolens prövning eller ej skall handläggas såsom tvistemål, skall målet medelst å det ena exemplaret av inlagan tecknat utslag av vattenrättsdomaren avvisas.

Vad som sägs ovan i denna paragraf gäller inte mål som med stöd av 33 § 1 mom. har anhängiggjorts genom ansökan, ej heller yrkande som enligt 11 kap. 8 § 2 mom. skall handläggas som tvistemål. Vattendomstolen kan vid behov förordna att en ansökan eller ett yrkande som avses här skall kompletteras med sådana uppgifter och utredningar som enligt 33 § skall ingå i eller fogas till inlagan. Vad som nedan stadgas om skyldigheten att delge motparten talan gäller på motsvarande sätt även delgivning av sådan ansökan eller sådant yrkande.

35 §

Har ej talan i stöd av 34 § detta kapitel avvisats, skall vattenrättsdomaren medelst delgivningsbeslut, som bilägges det ena exemplaret av inlagan, förståndiga kändanden att delgiva motparten talan och delgivningsbeslutet på sätt om stämning delgivande är stadgat. Av bilagor, vilkas ingivande till domstolen i ett exemplar i stöd av 33 § 3 mom. detta kapitel tillåtit, behöver dock avskrift ej tillställas motparten, utan i delgivningsbeslutet skall meddelas, att

Föreslagen lydelse

handling som inte kan kopieras utan olägenhet eller oskäligen kostnader inlämnas i ett exemplar.

34 §

Om stämningensansökan i något väsentligt avseende är bristfällig eller om det är uppenbart att den i stämningensansökan avsedda frågan inte ankommer på vattendomstolens prövning eller inte skall behandlas som ett tvistemål, skall målet avvisas genom vattendomstolens beslut som antecknas på det ena exemplaret av stämningensansökan.

Vad som stadgas ovan i denna paragraf gäller inte mål som med stöd av 33 § 1 mom. har anhängiggjorts genom ansökan, och inte heller yrkanden som enligt 11 kap. 8 § 2 mom. skall behandlas som tvistemål. Vattendomstolen kan vid behov förordna att en ansökan eller ett yrkande som avses här skall kompletteras med sådana uppgifter och utredningar som enligt 33 § skall ingå i eller fogas till stämningensansökan. Vad som nedan stadgas om skyldigheten att delge motparten talan gäller på motsvarande sätt även delgivning av en sådan ansökan eller ett sådant yrkande.

Är stämningensansökan bristfällig skall kändanden uppmanas att inom en viss tid avhjälpa bristen, om detta är nödvändigt för den fortsatta förberedelsen. Kändanden skall samtidigt meddelas på vilket sätt stämningensansökan är bristfällig och att käromålet kan avvisas eller förkastas om han inte följer uppmaningen. Om stämningensansökan eller dess bilagor inte har lämnats in i tillräckligt många exemplar, skall kändanden uppmanas att inom utsatt tid lämna in de exemplar som saknas. Om kändanden inte lämnar in dessa, ser vattendomstolen till att handlingarna kopieras på kändandens bekostnad.

35 §

Om talan inte har avvisats med stöd av 34 §, skall vattendomstolen utfärda stämning och se till att stämningen och stämningensansökan delges motparten i den ordning som i 11 kap. rättegångsbalken stadgas om delgivning i tvistemål. Av bilagor som med stöd av domstolens tillstånd enligt 33 § 3 mom. har inlämnats i ett exemplar, behöver dock ingen avskrift tillställas motparten, utan i samband med stämningen skall meddelas att bilagorna finns tillgängliga i

Gällande lydelse

bilagorna äro tillgängliga i vattendomstolens tjänsterum. I övrigt äger vad i 10 § *detta kapitel* är stadgat motsvarande tillämpning.

36 §

Skriftligt svaromål och de handlingar svaranden till stöd för sitt svaromål vill åberopa skola ingivas till vattendomstolen i två exemplar, såframt ej svaranden, med motsvarande tillämpning av stadgandena i 33 § 3 mom. *detta kapitel*, tillåtes ingiva vissa handlingar endast i ett exemplar.

37 §

Invändningar om rättegångens laglighet skola framställas, innan svaranden ingår i svaromål rörande huvudsaken. Senare framställd invändning må ej upptagas till prövning, med mindre invändningen angår omständighet, som domstolen äger beakta, ändå att invändning ej gjorts.

Föreslagen lydelse

vattendomstolens tjänsterum *eller på någon annan plats som vattendomstolen bestämmer*. I övrigt skall på motsvarande sätt tillämpas vad som stadgas i 10 §.

I stämningen skall svaranden uppmanas att skriftligen avge svaromål och i det uppge de omständigheter som avses i 5 kap. 10 § rättegångsbalken samt att tillställa vattendomstolen sitt svaromål inom den tid efter delgivningen som vattendomstolen har satt ut.

36 §

Svaromålet och de handlingar som svaranden vill åberopa till stöd för sitt svaromål skall tillställas vattendomstolen i två exemplar, om inte svaranden med motsvarande tillämpning av stadgandena i 33 § 3 mom. tillåts inge vissa handlingar i endast ett exemplar.

37 §

Vattendomstolen kan fortsätta förberedelsen av målet skriftligen eller muntligen, med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 5 kap. rättegångsbalken stadgar om förberedelse i tvistemål.

Vattendomstolen skall vid förberedelsen se till att parterna uppger alla omständigheter som de vill åberopa och att det skapas förutsättningar för att huvudförhandlingen kan hållas i ett sammanhang.

37 a §

Om tvistemålet gäller behovet av tillstånd, tillämpningen av tillståndsvillkor eller annars genomförande av ett företag eller underhållsskyldighet och avgörandet uppenbart påverkar också någon annans än inte bara kärandens rätt eller intresse, kan vattendomstolen, efter att har hört käranden, besluta att målet helt eller delvis i fortsättningen skall behandlas som ett ansökningsärende rörande samma fråga, varvid käranden betraktas som sökande. Lider käranden förlust av förmån, gäller angående rättegångskostnaderna vad som stadgas i 27 § 3 mom. Om vattendomstolen bestämmer att syneförrättning skall hållas i målet, gäller angående kostnaderna för förrättningen vad som stadgas i 21 kap. 11 § 2 mom.

Gällande lydelse

38 §

Vattenrättsdomaren må, där skäl därtill föreligger, bereda parterna tillfälle till ny skriftväxling inom viss tid med iakttagande i tillämpliga delar av vad om inlaga och skriftligt svaromål ovan är stadgat.

39 §

Efter avslutad skriftväxling skall muntlig förhandling anställas, såframt ej vattendomstolen på grund av målets beskaffenhet finner sig kunna avgöra målet utan sådan förhandling.

Vid kallelse till muntlig förhandling skall tid och plats för sammanträdet utsättas och kallelsen minst fjorton dagar före sammanträdet tillställas envar part i rekommenderat brev och tillika hållas i domstolens tjänsterum allmänt tillgänglig.

40 §

Underlåtenhet av svaranden eller den, som skall höras, att taga sig talan utgör ej hinder för tvistemåls avgörande.

Föreslagen lydelse

38 §

Vattendomstolens ordförande, ledamot eller sekreterare, kan på förordnande av vattendomstolen förrätta besiktning på platsen. Den berättelse som upprättas över besiktningen skall fogas till akten i målet.

39 §

Vattendomstolen bestämmer vad som skall behandlas vid den muntliga förberedelsen och vilka parter som skall kallas till den. Vattendomstolen ser till att parterna kallas till förberedelsen på det sätt som 11 kap. rättegångsbalken stadgar om delgivning i tvistemål.

I kallelsen till sammanträdet för den muntliga förberedelsen skall meddelas vilken dag, vilket klockslag och var sammanträdet skall hållas, samt vilken påföljden kan bli om den som kallas inte inställer sig till sammanträdet. Därtill skall i kallelsen meddelas vilka frågor som kommer att behandlas vid den muntliga förberedelsen.

39 a §

Om någon måste inställa sig personligen till den muntliga förberedelsen, skall han inkallas vid vite.

Den muntliga förberedelsen kan hållas även om svaranden eller den som skall höras är frånvarande.

Vid den muntliga förberedelsen får tredsdom inte meddelas.

39 b §

Vid den muntliga förberedelsen kan parterna hänvisa till skrivelser som de tidigare inlämnat samt till annat skriftligt rättegångsmaterial. Härvid skall de kortfattat redogöra för innehållet i det skriftliga materialet.

40 §

På begäran av käranden kan vattendomstolen utan huvudförhandling besluta om vidtagande av åtgärder som minskar skador eller men, innan frågan om dessa åtgärder slutgiltigt avgörs. En förutsättning är att käranden lämnar länsstyrelsen säkerhet för de ersättningar som han är skyldig att betala för åtgärderna.

Beslutet, i vilket ändring kan sökas särskilt, träder genast i kraft, men det kan ändras beroende på omständigheterna.

Gällande lydelse

41 §

Vad i 15 — 17 §§, 20 § 2 och 3 mom. samt 23 och 25 §§ detta kapitel om ansökningsmål stadgats skall i tillämpliga delar iakttagas i fråga om tvistemål, dock sålunda, att stadgandena i 25 § om framläggande av utslag till påseende och tillställande av avskrift av utslaget åt myndigheter och vederbörande kommuner ej äga tillämpning.

Föreslagen lydelse

41 §

När förberedelsen har avslutats överförs målet till huvudförhandling. Målet eller någon del av det kan dock utan huvudförhandling överföras för att på föredragning på grundvalen av handlingarna avgöras vid vattendomstolens fulltaliga sammanträde, om

1) målet är av sådan art att avgörandet inte kräver muntlig förhandling eller

2) parterna meddelar att de inte har muntlig bevisning att anföra och begär att målet skall avgöras utan muntlig förhandling.

41 a §

Huvudförhandlingen hålls på den ort där vattendomstolen är belägen eller, om målet inte kan behandlas där utan avsevärd olägenhet för parterna eller andra som skall kallas till sammanträdet, eller om utredning av saken eller någon annan särskild orsak kräver det, på någon annan lämplig plats.

Vattendomstolen ser till att parterna kallas till huvudförhandlingen på det sätt som 11 kap. rättegångsbalken stadgar om delgivning i tvistemål. I kallelsen skall meddelas vilken dag, vilket klockslag och var huvudförhandlingen skall hållas samt vilken påföljden kan bli om den som kallats inte infinner sig till sammanträdet. Om det är befogat skall i kallelsen också meddelas vilka frågor som kommer att behandlas vid huvudförhandlingen.

Vattendomstolen kan förrätta syn i samband med huvudförhandlingen. Tiden och platsen för syneförrättningen kan kungöras offentligt i de berörda kommunerna.

41 b §

Om någon måste inställa sig till huvudförhandlingen personligen, skall han inkallas vid vite.

Huvudförhandlingen kan hållas även om svarenden eller den som skall höras är frånvarande.

Vid huvudförhandlingen får tredskodom inte meddelas.

41 c §

Om vattendomstolen av särskilda skäl anser att målet kan behandlas vid huvudförhandling utan förberedelse, kan den kalla parterna direkt till huvudförhandlingen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

41 d §

Huvudförhandlingen är muntlig. En part får inte läsa upp eller avge någon skriftlig utsaga till domstolen eller i övrigt framställa saken skriftligt.

En part får dock ur en handling läsa upp sitt yrkande, direkta hänvisningar till rättspraxis och den juridiska litteraturen samt till sådana handlingar som innehåller ett flertal tekniska uppgifter och sifferuppgifter, och som är svåra att förstå om de läggs fram endast muntligen. Dessutom får han använda anteckningar till stöd för minnet. För att utreda tekniska och därmed jämförbara frågor får han dessutom hänvisa till det skriftliga rättegångsmaterialet genom att kortfattat redogöra för innehållet i till den del han hänvisar till det.

Vid huvudförhandlingen skall

- 1) ordföranden eller någon annan ledamot kortfattat redogöra för tvisteläget,
- 2) kåranden framställa sina yrkanden och grunderna för dem,
- 3) motparten meddela om han medger eller bestrider käromålet
- 4) parterna i tur och ordning närmare motivera sin uppfattning och yttra sig om de grunder som de övriga har anfört,
- 5) bevis upptas, samt
- 6) parterna slutföra sin talan.

41 e §

Huvudförhandlingen får inte skjutas upp, om inte viktiga skäl kräver det. Om huvudförhandlingen uppskjuts, skall tiden och platsen för den fortsatta förhandlingen meddelas i uppskottsbeslutet eller särskilt. Om huvudförhandlingen måste uppskjutas, skall behandlingen fortsättas där den föregående förhandlingen avslutades.

Om en ny ledamot deltar i behandlingen av målet, skall en ny huvudförhandling dock hållas. Bevisningen behöver i ett sådant fall dock inte upptas på nytt, om det inte anses nödvändigt för att saken skall kunna utredas. Bevisningen behöver inte heller upptas på nytt när det med hänsyn till sakens art och den bevisning som skall upptas om det medför oskäligen kostnader eller väsentlig olägenhet.

41 f §

Vattendomstolen avgör huvudsaken i tvistemål genom dom. Övriga avgöranden är beslut. Då

Gällande lydelse

42 §
 Angår tvistemål avlägsnande av anordning eller anläggning eller förbudande av åtgärd, men ansökan anhängiggjorts om erhållande av tillstånd för bibehållande av anordningen eller anläggningen eller vidtagande av åtgärden, må utslag i tvistemålet ej givas, innan målet angående meddelande av tillstånd avgjorts i vattendomstolen.

 Vattenrättsdomaren skall för muntlig förhandling utsätta tid och plats för sammanträde samt kalla åklagaren och målsäganden till sammanträdet medelst minst fjorton dagar därförinnan avsänt rekommenderat brev. Om tid och plats för förhandlingen skall i 21 kap. 1 § 1 mom. avsedd myndighet på samma sätt underrättas.

46 §
 Vill målsägande i vattendomstolen utföra åtal i mål, som allmänna åklagaren icke anmält

Föreslagen lydelse

huvudförhandling har hållits i målet får i domen beaktas endast det rättegångsmaterial som har lagts fram vid huvudförhandlingen och syn. Till den del målet avgörs på grundvalen av handlingar, får det rättegångsmaterial som ingår i handlingarna beaktas.

Om målets art och omfattning tillåter det, kan vattendomstolens dom avkunnas för parterna så snart huvudförhandlingen har avslutats, och den skall tillhandahållas parterna och hållas tillgänglig för allmänheten i vattendomstolens tjänsterum senast den femtonde dagen efter avkunnandet. Om domen inte avkunnas genast, skall den meddelas så snart som möjligt sedan förhandlingen har avslutats.

42 §
 Angår ett tvistemål avlägsnande av en anordning eller anläggning eller förbudande av en åtgärd, men ansökan om tillstånd för bibehållande av anordningen eller anläggningen eller vidtagande av åtgärden kan anhängiggjorts, får tvistemålet inte avgöras innan ärendet angående beviljandet av tillståndet har avgjorts i vattendomstolen.

42 a §
Om inte något annat stadgas eller bestäms i denna lag eller med stöd av den skall vid rättegång i tvistemål i tillämpliga delar iakttagas de stadganden som gäller för tingsrätten.
Vattendomstolen kan på begäran bevilja en part rätt att låta höra vittnen vid tingsrätten.
Angående ersättningar som skall betalas till vittnen och sakkunniga gäller vad som stadgas i 21 kap. 9 §.

45 §

 Vattendomstolen skall för muntlig förhandling utsätta tid och plats för sammanträde samt kalla åklagaren och målsäganden till sammanträdet genom rekommenderat brev som avsänts minst fjorton dagar före den utsatta dagen. De myndigheter som avses i 21 kap. 1 § 1 mom. skall på samma sätt underrättas om tid och plats för förhandlingen.

46 §
 Vill en målsägande i vattendomstolen utföra åtal i mål som allmänna åklagaren inte anmält

Gällande lydelse

till åtal, skall han tillstålla vattendomstolen åtalsskrift på sätt om inlaga i tvistemål är stadgat. Vattenrättsdomaren skall utan dröjsmål anmäla om åtalsskriften hos åklagaren. Anmäler åklagaren, att han ej väcker åtal, skall vattenrättsdomaren förordna att målet skall företagas till muntlig förhandling eller att skriftväxling därförinnan skall försiggå, varvid i tillämpliga delar skall iakttagas vad i 35 § och 36 § 1 mom. *detta kapitel* är stadgat.

47 §

Vattenrättsdomaren eller vid muntlig förhandling vattendomstolen må i mål, som avses i detta kapitel, förordna om verkställande av polisundersökning eller, där undersökning verkställts, om dess kompletterande i angivet avseende. Vattendomstolen må vid behov förordna syn eller förordna ordföranden, ledamot eller sekreteraren att på platsen förrätta besiktning.

48 §

Vid handläggningen av brottmål skola de stadganden angående ansökningsmål, som i 41 § med däri angivna undantag nämnas, äga motsvarande tillämpning. Åt målsägande utfärdas utan anhållan utslag endast, såframt målsäganden utför åtal för brott, som han ej för väckande av åtal anmält hos åklagaren.

49 §

Anförs hos vattendomstolen besvär över vattennämnds beslut i mål, som avses i 20 kap. 2 § 1 mom., eller över beslut vid dikningsförrättning eller över åtgärd, varom stadgas i 21 kap. 7 §, gäller om *anhängiggörandet* och handläggningen av besvärsmålet i tillämpliga delar vad om ansökningsmål ovan är stadgat, dock sålunda, att besvärshandlingarna för avgivande

Föreslagen lydelse

till åtal, skall han tillstålla vattendomstolen en åtalsskrift på det sätt som stadgas angående *stämningsansökan* i tvistemål. *Vattendomstolen* skall utan dröjsmål anmäla om åtalsskriften hos åklagaren. Anmäler åklagaren att han inte väcker åtal, skall *vattendomstolen* förordna att målet skall tas upp till muntlig förhandling eller att skriftväxling därförinnan skall försiggå, varvid 35 och 36 §§ skall iakttagas i tillämpliga delar.

47 §

Vattendomstolen kan i brottmål som avses i detta kapitel förordna att polisundersökning skall verkställas eller, om undersökning har verkställts, att den skall kompletteras i angivet avseende. Vattendomstolen kan vid behov förordna syn eller förordna ordföranden, en ledamot eller sekreteraren att förrätta besiktning på platsen.

48 §

Vid behandlingen av brottmål skall i övrigt i tillämpliga delar iakttagas vad som i 41 a—41 e §§ stadgas om huvudförhandling i tvistemål i vattendomstol.

Brottsmål avgörs genom dom. Vid meddelande och avkunnande av dom iakttagas i tillämpliga delar vad som stadgas i 23 och 25 §§ om beslut i ansökningsärenden. Stadgandena i 25 § om att beslutet skall hållas tillgängligt för allmänheten och om att en kopia skall sändas till myndigheterna och till de berörda kommunerna skall dock inte iakttagas.

Målsäganden får domen utan anhållan endast om han utför åtal för ett brott som han inte anmält till åklagaren för väckande av åtal.

49 §

Anförs hos vattendomstolen besvär över *miljövårdsnämndens* beslut i ärenden som avses i 20 kap. 2 § 1 mom. eller över beslut vid dikningsförrättning eller över en åtgärd varom stadgas i 21 kap. 7 §, gäller om behandlingen av besvärsmålet i tillämpliga delar vad som stadgas om ansökningsärenden. *Besvär som gäller en dikningsförrättning eller en åtgärd som*

Gällande lydelse

av skriftligt svaromål skola hållas i vattendomstolen tillgängliga fjorton dagar efter ankomstdagen, inom vilken tid skriftligt svaromål även skall tillställas domstolen.

Hava besvär anförts över dikningsförrättning, skall vattendomstolen för handläggning av besvärsmålet infordra vid dikningsförrättningen tillkomna handlingar samt efter det handläggningen slutförts återställa dem till vederbörande myndighet.

I fråga om rättegångskostnaderna gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 21 kap. rättegångsbalken.

Föreslagen lydelse

avses i 21 kap. 7 § skall hållas tillgängliga i vattendomstolen 30 dagar från besvärstidens utgång, inom vilken tid besvären kan skriftligt bemötas.

När besvär har anförts över beslut vid en dikningsförrättning, skall vattendomstolen för behandling av besvärsmålet beställa de handlingar som har tillkommit vid förrättningen. Om det framgår av handlingarna att ändringsökanden har haft en motpart eller motparter, vid den tidigare behandlingen av saken, skall vattendomstolen särskilt bereda dessa tillfälle att tillställa inge vattendomstolen skriftligt bemötande, om detta på grund av den utredning som framgår av handlingarna inte är uppenbart onödigt.

I fråga om rättegångskostnaderna i besvärssärenden gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 21 kap. rättegångsbalken.

Handräckningsärenden

50 §

Om handräckningsärenden stadgas i 21 kap.

Vid behandlingen av handräckningsärenden iakttas i övrigt i tillämpliga delar vad som i denna lag stadgas om behandlingen av ansökningsärenden. I fråga om ersättande av rättegångskostnader i handräckningsärenden iakttas dock i tillämpliga delar vad som i denna lag stadgas om ersättande av rättegångskostnader i tvistemål.

Särskilda stadganden

51 §

I de fall där det enligt den allmänna rättegångsordningen skall ges ett särskilt beslut om en invändning angående rättegången, får dock vattendomstolen pröva om ett sådant beslut skall meddelas.

Angående omröstning i vattendomstolen gäller vad i 23 kap. rättegångsbalken stadgar om omröstning.

17 kap.

Ändringsökande

1 §

I en vattendomstols eller vattenrättsdomares

1 §

I en vattendomstols avgörande får, om inte

Gällande lydelse

utslag får, om inte annat stadgas, ändring sökas genom besvär hos vattenöverdomstolen.

I fråga om rättegångskostnader gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 21 kap. rättegångsbalken.

2 §

Finner vattenrättsdomaren att motparten eller andra parter skall beredas tillfälle att bemöta besvären, skall dessa delges dem med uppgift om var besvärshandlingarna är tillgängliga samt inom vilken tid och vart skriftligt bemötande skall inlämnas. Även de myndigheter som enligt 16 kap. tillställs avskrift av det överklagade utslaget skall underrättas om besvären.

Föreslagen lydelse

något annat stadgas, ändring sökas genom besvär hos vattenöverdomstolen.

Vad som i detta kapitel stadgas om en vattendomstols eller vattenöverdomstolens utslag eller beslut gäller på motsvarande sätt även domar.

2 §

Finner vattendomstolen att motparten eller andra parter skall beredas tillfälle att bemöta besvären, skall dessa delges dem med uppgift om var besvärshandlingarna är tillgängliga samt inom vilken tid och vart ett skriftligt bemötande skall inlämnas. Även de myndigheter som enligt 16 kap. tillställs avskrift av det överklagade beslutet skall underrättas om besvären.

20 kap.

Miljövårdsnämnden

6 §

Med här avsett beslut av vattennämnden missnöjd må söka ändring däri medelst besvär i vattendomstolen. Till vattendomstolen ställd besvärsskrift jämte det överklagade beslutet skall inom trettio dagar efter beslutets delfäende, sagda dag oräknad, tillställas vattennämnden, som med biläggande av den i saken tillkomna akten utan dröjsmål äger insända dem till vattendomstolen.

Den som är missnöjd med miljövårdsnämndens här avsedda beslut får söka ändring i det genom besvär i vattendomstolen. En till vattendomstolen ställd besvärsskrift, i vilken det beslut som överklagas skall anges, skall inom 30 dagar från delfäendet, sagda dag oräknad, tillställas miljövårdsnämnden. Besvärshandlingarna skall i kommunen hållas tillgängliga för skriftligt bemötande 30 dagar från utgången av besvärstiden för den part som sist har fått del av beslutet eller från utgången av besvärstiden som har beräknats från den dag beslutet har meddelats efter anslag. Miljövårdsnämnden skall genom brev meddela de övriga parterna om inkomna besvär och var de är tillgängliga samt om tidsfristen för bemötande. Efter tiden för tillgänglighållande skall nämnden utan dröjsmål tillställa vattendomstolen besvärshandlingarna, bemötandena, det beslut som överklagas samt de handlingar som anknyter sig till beslutet. Nämnden kan föga till handlingarna ytterligare utredning och sitt eget utlåtande, om den anser dessa vara nödvändiga för behandlingen i vattendomstolen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

Särskilda stadganden

6 §

Vattendomstolens utslag i tvistemål verkställs såsom utslag av allmän underrätt i tvistemål. Vad ovan sagts gäller i tillämpliga delar ock vattendomstols utslag i ansöknings- och besvärsmål samt vid dikningsförrättning meddelat beslut och vattennämnds laga kraft ägande beslut.

Om verkställighet av vattendomstols utslag i brottmål gäller vad om verkställighet av allmän underrätts utslag i brottmål är stadgat.

Vattenöverdomstolens utslag verkställs på det sätt som stadgas om verkställighet av laga kraft vunnit dom. Gäller vattenöverdomstolens utslag likväl en åtgärd som skulle förändra rådande förhållanden så, att sökande av ändring i fråga om en väsentlig del av utslaget på grund av åtgärden skulle förlora sin huvudsakliga betydelse, kan vattenöverdomstolen i sitt utslag helt eller delvis förbjuda verkställigheten innan utslaget vunnit laga kraft.

Om det finns skäl därtill, kan högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen, då den handläger ett fullföljds mål, förordna att vattenöverdomstolens utslag inte får verkställas eller dess verkställighet fortsättas förrän målet avgjorts, eller att ett utfärdat verkställighetsförbud skall upphöra att gälla.

9 §

Om rätt för vittne och sakkunnig att få ersättning för rese- och uppehållskostnader och för ekonomisk förlust, om utbetalningen av nämnda ersättningar samt om åläggande av en part att ersätta staten för vad som betalats av statsmedel gäller vad som särskilt stadgas därom.

6 §

Vattendomstolens *dom* i tvistemål verkställs som *tingsrättens dom* i tvistemål. Vad som sagts ovan gäller i tillämpliga delar även vattendomstolens avgöranden i ansöknings- och besvärssärenden samt vid dikningsförrättning meddelat beslut och *miljövårdsnämndens* beslut som vunnit laga kraft.

Om verkställighet av vattendomstolens *dom* i brottmål gäller vad som stadgas om verkställighet av *tingsrättens dom* i brottmål.

Vattenöverdomstolens *avgörande* verkställs på det sätt som stadgas om verkställighet av dom som vunnit laga kraft. Men om vattenöverdomstolens *avgörande* gäller en åtgärd som skulle förändra rådande förhållanden så att sökande av ändring i fråga om en väsentlig del av *avgörandet* på grund av åtgärden skulle förlora sin huvudsakliga betydelse, kan vattenöverdomstolen i sitt *avgörande* helt eller delvis förbjuda verkställigheten innan *avgörandet* vunnit laga kraft.

Om det finns skäl därtill, kan högsta domstolen eller högsta förvaltningsdomstolen, då den behandlar ett fullföljdsärende, förordna att vattenöverdomstolens *avgörande* inte får verkställas eller dess verkställighet fortsättas förrän saken avgjorts, eller att ett utfärdat verkställighetsförbud skall upphöra att gälla.

Om rätten för vittnen och sakkunniga att få ersättning för rese- och uppehållskostnader och för ekonomisk förlust, om utbetalningen av nämnda ersättningar samt om åläggande av en part att ersätta staten för vad som betalats av statsmedel gäller vad som särskilt stadgas därom.

Den ersättning som i ett ansökningsärende skall betalas till ett vittne eller en sakkunnig som har kallats på tjänstens vägnar skall dock betalas av sökanden, om det inte finns särskilda skäl att bestämma ersättningskyldigheten på något annat sätt.

Denna lag träder i kraft den december 1993.

